



Lesník

*Redakcia časopisu Lesník
želá všetkým čitateľom
veselé Vianoce
a úspešný nový rok.*



Obsah

- 3 Editorial**
Anketa
- 4 Príhovor generálneho riaditeľa**
Predposlednú cenu generálneho riaditeľa v rámci MRL prevzal emeritný profesor Pavol Michalik
- 5 Porada riaditeľov OZ najmä o plánu na budúci rok a o verejnom obstarávaní**
Prezentácia lesníkov z OZ Považská Bystrica na konferencii životného prostredia
- 6 Lesnícky skanzen v tomto roku opäť s rekordnou návštevnosťou**
- 7 Lesnícka škola v Liptovskom Hrádku oslávila 215. rokov od svojho založenia**
- 8 11. Celoslovenský seminár o ochrane lesa 11.11.2011**
Výstava Žilina
S hlbokou úctou päťdesiatročnému jubilatovi – časopisu TATRY
- 9 Vodné pomery na Záhorí**
- 10 Lesy ČR sa úspešne ubránili hroziacej lykožrútovej kalamite**
Na západnej Šumave vyvrcholí podkôrníková kalamita, správa parku bude ďalej rúbať
- 11 Tajomstvá zaprášeneho celulóidu**
- 12 Chystá sa likvidácia Lesov SR v ich súčasnej podobe ?**
Výzva k diskusii
- 13 Hrubý zisk Lesov SR za 9 mesiacov medziročne stúpol o 6,3 mil. €**
- 14 Cesta hrdinov SNP človeka preverí najmä psychicky**
- 16 Hubárska sezóna**
- 17 Odkaz remesiel opracovania dreva**
(Pred)Vianočný darček
- 18 Rekordná trofej daniela z Betliara**
Zala – prehliadka jeleních trofejí
- 19 Pracovné stretnutie lesných pedagógov 2011 v Tajove**
- 20 Vždy s úsmevom a optimizmom – taký bol náš Kurz lesnej pedagogiky**
- 21 Zakladateľ Výskumnej stanice TANAPu - Ing. Július Somora**
Dobšinská ľadová jaskyňa má svoju známku
- 22 Cédrové údolie v pohorí Troodos. Cyprus**
- 23 Prečo Pro Silva**
Za hospodárením v objektoch Pro Silva
- 24 Krížovka**
Uveríte?
Zasmejte sa
- 25 Chata Vrísko**
Naše zariadenia
Zapečený vianočný kapor
Receptár
- 26 Pre deti**
- 27 Kalendár akcií**
Spoločenská kronika
Životné jubileá
- 28 Výstava študentov Strednej odbornej školy lesníckej v Banskej Štiavnici v Lesníckom a drevárskom múzeu vo Zvolene**



14



19



19


LESNÍK

časopis zamestnancov
š.p. LESY SR
Banská Bystrica
december 2011

Šéfredaktor:

Ing. Vlastimil Rezek (vr)

Redaktori:

 Ing. Milan Longauer
Ing. Rudolf Bruchánik PhD.
Jiří Junek

Stáli prispievatelia:

 Mgr. Tatiana Figuurová
Ing. Viliam Stockmann

Grafická úprava:

 Mária Gálová
Miloš Sedláček
Reprografické centrum
NLC Zvolene

Foto na titulnej strane:

Jiří Junek

Adresa redakcie:

 LESY SR, š.p.
Námestie SNP č.8
975 66 Banská Bystrica
telefón: 048/43 44 278
fax: 048/43 44 191
e-mail: vlastimil.rezek@lesy.sk

V čase, keď vznikalo toto číslo časopisu, nič nenasvedčovalo tomu, že sa blíži koniec roka a že by sme mali bilancovať uplynulé obdobie. Zimné počasie bolo ešte začiatkom decembra v nedohľadne, na bielom koni neprišiel Martin, ani Ondrej a množstvo otvorených káuz a problémov v lesníctve aj v spoločnosti skôr pripomína začiatok predvolebnej kampane, ako pokojný záver roka. Napriek tomu sa chcem za odchádzajúcim rokom krátko poohliadnuť.

Keď som koncom vlaňajšieho decembra začal pripravovať prvé číslo Lesníka, prevzal som od svojho predchodcu Petra Gogolu fungujúci projekt s jasným zameraním, rubrikami a množstvom výborných spolupracovníkov. Mojim cieľom bolo, aby čitatelia zmenu v redakcii takmer nezbadali a dúfam, že sa to podarilo. Veľká vďaka patrí tým, čo do Lesníka prispievali a dúfam, že sa s ostatnými o svoje názory, vedomosti a skúsenosti aj v budúcnosti podelia.

Samozrejme že nebolo všetko úplne bez chýb a tak tlačiarenský škriatok napríklad pri sadzbe vymenil odpovede účastníkov ankety, nespokojnosť vyvolalo neuvedenie autorstva k jednej z publikovaných fotografií a našli by sa iste aj ďalšie nedostatky. Málokedy si však človek vlastnú chybu uvedomí a bez upozornenia o probléme možno ani netuší. Všetkým preto ďakujem nielen za pozitívne hodnotenia, ale aj za takéto ohlasy.

Všetkým spolupracovníkom a čitateľom želám pokojné Vianoce, veselý Silvester a pevné nervy do budúceho roku. ■



Peter Mináč

Po roku opäť prichádzajú Vianoce a s nimi aj téma vianočné stromčeky. Aký stromček preferujete živý či umelý, opýtali sme sa niektorých našich kolegov a predstaviteľov samospráv.



ŠTEFAN MIŠÁK,
primátor mesta
Levice

Roky už máme umelý stromček, tento súčasný je už asi tretí v rade. Vždy si k nemu pre vôňu a dojem živej prírody kúpime aj nejakú

živú vetvičku, alebo venček z čaciny.

IGOR VISZLAI,
generálny riaditeľ LESY SR

Treťou kategóriou, na ktorú ste sa nespýtali, sú vianočné stromčeky s kovovým držiakom na ktorý sa umiestnia vetvičky. A práve takéto stromček pravidelne dotvára vianočnú atmosféru u nás doma. Nie je to však kvôli ochrane prírody, väčšina živých stromčekov je z prerezávok, alebo z plantáží. Takéto kombinované stromčeky majú výhodu, že sa dajú prispôbiť priestoru a podľa potreby pekne vyformovať.

MÁRIA BIESOVÁ, LESY SR

U nás je vždy živý stromček, väčšinou jedlička. Dávali sme niekoľko rokov stromček aj do školy, no jeden rok mi povedali, že už nemám nosiť, pretože sú zelená škola a kúpia si umelý. Povedala som im, že v takom prípade musím prísť dva razy, pretože im treba ešte vysvetliť, čo je to zelená škola. Taká by nemala mať gumený stromček ale jednoznačne živý.



PETER MINÁČ,
primátor mesta
Tisovec

Doma už sedem či osem rokov máme na Vianoce vždy umelý stromček. Ich kvalita sa výrazne zlepšila, sú na ne-

rozoznanie od živých. Nechcem, aby sa stromčeky v lese kvôli Vianociam rúbali.

ZUZANA BALANDOVÁ, hovorkyňa
Vojenské lesy a majetky Pliešovce

Určite živý. V našej rodine sa ešte nestalo, že by sme mali umelý stromček. Živý pekne vonia a pretože ho kupujeme od lesníkov, tak viem, že pochádza skadiaľ odkiaľ pochádzať má, to znamená z prerezávok alebo z plantáží. Veľmi radi máme borovicu, u nás je to tradícia.

LENKA BURDOVÁ,
hovorkyňa Štátne lesy TANAPu

Jednoznačne živý. Nikdy sme umelý nemali, no musím povedať že rodičia mali jeden čas umelý vianočný stromček, ale vrátili sa k živému. Mali sme už smreka, borovicu aj jedličku. ■

Anketa



Príhovor generálneho riaditeľa

Milé kolegyně, vážení kolegovia.

Či to už bude znieť ošúchane, pateticky, či nostalgicky, alebo hoci ako inak, pravdou je fakt, že ďalší rok sa blíži ku koncu a príde čas bilancovania, predsavzatí, nových nádejí...

Skúste si položiť všetkých dvanásť tohtoročných výťahov Lesníka vedľa seba a pozrite sa. Uvidíte dvanásť titulných stránok, na ktorých je vždy aspoň kúsok cesty. Niektoré fotografie sú lepšie, niektoré znesú aj určitú dávku kritiky, ale v tomto prípade vôbec nejde o ich výtvarnú hodnotu ani o technické zvládnutie záberu. Ide, či skôr od začiatku roka išlo o myšlienkové poslanstvo. Po nástupe súčasného vedenia podniku sme prijali určitú filozofiu fungovania podniku, ale hlavne nás samých. Vydali sme sa na cestu, o ktorej sme dopredu vedeli, že nebude hladká (preto nie nové asfaltové koberce), nebude rýchla (preto nie diaľnice), nebude ani ľahká a už vôbec nie priamočiara (preto lesné cesty). Vydali sme sa cestou, na ktorej sme nepredpokladali dokonca ani nastavenú závoru (novembrové číslo), aspoň nie tak rýchlo. Ale ani to nás nemohlo zastaviť a ideme ďalej, aj keď viac menej koniec nevidíme (toto číslo). Čo však určite vieme, je to, že sme nastúpili na správnu cestu a pokiaľ budeme vo vedení podniku, nemáme dôvod z nej schádzať. Tým nechcem povedať, že aj v budúcom roku budú na titulkách lesné cesty. Už to chce v tomto prípade zmenu.

Vydali sme sa cestou, na ktorej chceme dokázať, že aj majetok štátu, v tomto prípade štátny podnik, sa dá riadiť tak, aby nebol spájaný s kauzami, škandálmi, porušovaním zákonov... Chceme dokázať, že efektívnosť rozhodnutí nezávisí od formy vlastníctva, ale od ľudí. Aj s majetkom štátu sa dá nakladať efektívne a pritom transparentne. Nie všetci so mnou budú teraz súhlasiť. Rezervy stále boli, sú a budú. Ide len o to, ako rýchlo a účinne ich budeme odhaľovať a obmedzovať. To však už nezáleží len na štyroch z úzkeho vedenia podniku. To už záleží na mnohých. To už záleží na všetkých, ktorí vo firme a pre firmu robia. A nie som

naivný a viem, že viac ako tritisíc ľudí nebude rozmyšľať rovnako. Hlavne, pokiaľ má človek také skúsenosti s vedením firmy, aké sme zažili. Prečo by mali akurát teraz všetci veriť, že to má a bude mať zmysel? Veď zas príde zmena a kam sa to bude uberať? Zas tí otrlejší a drzejší si „trhnú“ koľko stihnú a ostatní budú zas lojalní k firme? Kde je záruka, že tí „normálni“ zostanú po reorganizáciách pracovať? Alebo ostanú tí, ktorí vedia svoju „prácu“ skôr predať rečami? V tomto prípade som „normálnych“ dal do úvodzoviek nie preto, že to myslím ironicky, ale preto, že som to až príliš skrátil, lebo inak by sa dalo o ich práci písať veľa a dlho v tom pozitívnom. „Prácu“ už myslím naozaj ironicky. O tom, koho by sa reorganizácie mali dotknúť, som písal minule. Potom by naozaj ostalo síce menej, ale určite „normálnych“ (zas bez irónie), rezervy by sa odhaľovali rýchlejšie, efektívnejšie, neriešili by sa hlúposti v osobných sporoch, ale čas by bol využívaný účelnejšie. Pozorne čítam názory kolegov a som im za ne povďačný. Možno nie vždy s nimi súhlasím, tak ako nie všetci súhlasia s mojimi názormi. Ale presne o tom by náš podnikový časopis mal byť. Nebáť sa povedať svoj názor a mne tým dať impulz, že nie všetko som dostatočne v príhovoroch vysvetlil. Ale ako bolo správne uvedené, nie vždy sa dá so všetkým ísť „na bubon“ a informácie sa musia zverejniť v pravý čas. Nie však preto, aby vznikali dohady (JPP), ale preto, aby sa uviedli správne, podložené faktami, schválené tak, aby sa nemuseli korigovať. Aj keď časový posun medzi písaním príhovorov a ich vyjdením v tlači je niekedy presne o tom, že sa to koriguje skôr, ako by bolo slušné (žiaľ, v tomto prípade vyššia moc). Ale verte, že moje riadky sú písané úprimne. Bez potreby zavádzať, či nedajbože klamať. Keby som také niečo chcel, tak písať vôbec nemusím, budem sa tváriť nad vecou a vy si myslíte čo chcete... Nie, toto nechcem, ale nie vždy a všetko dokážem popísať tak, aby to všetci rovnako pochopili. To sa ani nedá a o to je práca s ľuďmi, kolegami, zaujímavější, ako práca pri pásovej výrobe. A tých, ktorých som nepresvedčil na prvýkrát, alebo sa to nedalo



Ing. Igor Viszlai

na prvýkrát pochopiť, budem mať snahu presvedčiť druhý, tretí... krát, vždy, keď to bude potrebné. Na to mám dosť trpezlivosti (len neviem či aj času). Musím však uviesť, že mám rád oponentúru, ktorá však nie len popisuje, čo by malo byť inak, ale takú, ktorá aj popisuje, ako by to mohlo byť. Búra sa ľahko, ale buduje ťažšie.

Ako sa podarilo ísť po zvolenej ceste, to bude hodnotiť niekto iný. Ja však môžem určite, aj keď trochu s predstihom, ale zodpovedne zhodnotiť rok 2011 ako rok pre LESY SR, š.p., úspešný. Či už po stránke ekonomickej, obchodnej, výrobnjej... Presné vyčíslenie príde po ukončení roka, ale výhľad je výborný a preto určite tu a teraz môžem všetkým, ktorí sa o to pričínili, čiže všetkým zamestnancom firmy povedať jedno veľké ĎAKUJEM! Ako veľké je pre koho osobne, to nechám na vás (ja by som vedel zhodnotiť pri pár kolegoch, aké veľké by malo byť, ale je to príliš subjektívne, aby som to mohol úplne zverejniť) a určite ho teraz nebudem ničím podmieňovať. Verím, že ešte pred Vianočnými sviatkami všetko dotiahneme tak, aby sme si čas oddychu, čas s rodinou mohli užiť. Užijť zasľúžené. Preto už len na záver klasické: Šťastné a veselé Vianoce, šťastný a veselý Nový rok a tak isto aj celý rok 2012! ■

Predposlednú cenu generálneho riaditeľa v rámci MRL prevzal emeritný profesor Pavol Michalík

Novembrovou témou mesiaca v rámci Medzinárodného roka lesov bol „Les ako priestor pre vedu a vzdelávanie“. A práve preto si tradičnú, v tomto prípade už predposlednú, cenu generálneho riaditeľa odniesol človek, ktorý celý život venoval príprave mladých lesníkov, penziónovaný profesor Strednej lesníckej školy v Banskej Štiavnici Pavol Michalík.

Dnes už viac ako 70-ročný pedagóg ovplyvnil životy stoviek mladých lesníkov. Vyučoval okrem iného aj viacero vrcholných predstaviteľov lesníckych inštitúcií. Jeho rukami prešiel napríklad generálny riaditeľ Sekcie lesného hospodárstva a spracovania dreva ministerstva pôdohospodárstva Igor Olajec, riaditeľ Ústavu lesníckeho poradenstva a vzdelávania NLC Milan Sarvaš a ďalší. Jedným zo žiakov Pavla Michalíka bol aj generálny riaditeľ Lesov SR Igor Viszlai. Ten pri odovzdávaní ceny netajil, že išlo o osobnú voľbu. „Doterajšie ceny som odovzdal, nevravím že neosobne, no vždy som si nechal poradiť niekým, kto oceneného poznal dobre. Niekedy som toho človeka spoznal pri udelení ceny, toto je prvá cena, ktorá je osobná,“ povedal Igor Viszlai.

Tak ako vždy sa podarilo meno oceneného utajiť do posledného okamihu. „Myslel som, že si na výstave pozriem lesnícke exponáty. Teší ma, že bolo siahnuté aj do pedagogického zboru. Som si vedomý, že v Banskej Štiavnici boli aj sú lepší pedagógovia,“ poznamenal skromne pán profesor. ■



Porada riaditeľov OZ najmä o pláne na budúci rok a o verejnom obstarávaní

Plnenie plánu za rok 2011, návrh na rok 2012 a problematika verejného obstarávania boli hlavnými témami v tomto roku šiestej porady riaditeľov odštepnych závodov a vedenia podniku.

O plnení hospodárskych ukazovateľov informoval ekonomicko-obchodný riaditeľ podniku Ľuboš Németh. Pôvodne plánovaný zisk 1,9 milióna eur bude niekoľkonásobne prekročený, na niektorých závodoch však pretrvávajú problémy s plnením zmluvných objemov pre centrálnych odberateľov. Generálny riaditeľ Igor Vizslai upozornil, že prípadné nesplnenie zmluvných objemov by poškodilo povesť podniku LESY SR ako seriózneho obchodného partnera. Vzhľadom na budúcoročný pokles plánu ťažby však nie je žiaduce dodávky prekračovať.

Prvú pracovnú verziu plánu na rok 2012, ktorá vznikla na základe východísk dodaných odštepnými závodmi zmietol Ľuboš Németh zo stola. Podnik by podľa nej hospodáril so stratou, čo je v porovnaní s tohoročným hospodárskym výsledkom aj napriek ďalšiemu poklesu ťažby približne o 300.000 m³ neodôvodniteľné. Závozy vypracujú nové podklady, ktoré by mali viac zohľadňovať súčasný stav v obchode s drevom. Priemerne to-

tiž počítali s poklesom realizačných cien a rastom nákladov. Financie podniku pravdepodobne v budúcom roku zaťaží odvod do štátneho rozpočtu, ktorý je v súčasnosti naplánovaný na 20 miliónov €. Nakoľko bola pre nejasnú politickú situáciu pozastavená reštrukturalizácia podniku, nebude možné peniaze pre štátny rozpočet ušetriť znížením režijných nákladov.

Poslednou veľkou témou porady bolo verejné obstarávanie tovarov a služieb. Zákon o verejnom obstarávaní, ktorým sa LESY SR podľa rozhodnutia Najvyššieho súdu musia riadiť, pripravil v poslednom čase zodpovedným pracovníkom nejednu prebdetú noc. Základné východiská pri obstarávaní lesníckych činností prezentoval riaditeľom OZ rozvojovo – technický riaditeľ Ján Švančara. Dôležitou podmienkou pri obstarávaní je, aby podnik nemusel pre zákon obmedzovať svoje činnosti. LESY SR už odštartovali niektoré tendre, napríklad nákup PHM či OOP. ■

-vr-

Prezentácia lesníkov z OZ Považská Bystrica na konferencii životného prostredia

Dňa 24.11.2011 sa konala 17. Konferencia o životnom prostredí v aule Obvodného úradu v Považskej Bystrici, ktorej hlavným iniciátorom bol Obvodný úrad životného prostredia Považská Bystrica. Tento rok i z dôvodu Medzinárodného roku lesov, medzi usporiadateľov a účastníkov konferencie patrili aj LESY SR, š.p., Odštepny závod Považská Bystrica.

Cieľom konferencie bolo poskytnúť najnovšie a najaktuálnejšie informácie o súčasnom stave a vývojových trendoch v životnom prostredí. V programe vystúpili CHKO Strážovské vrchy, Slovenská agentúra ŽP, firmy zaoberajúce sa ŽP a na záver sa LESY SR š.p., Odštepny závod Považská Bystrica prezentoval trom vstupmi pod spoločným názvom „Uplatňovanie zásad ochrany životného prostredia v podmienkach Lesov SR š.p. OZ Považská Bystrica“.

V rámci prvej prezentácie Ing. Gabriela Valúchová hovorila druhoch, množstvách a nakladaní s odpadmi vznikajúcimi v procese výroby nášho OZ,

o ochrane ovzdušia, vytváraní pásiem ochrany vodných zdrojov a hospodárení v nich, ako aj o realizovaných investičných akciách na ochranu spodných vôd.

Druhým príspevkom sa prezentoval Ing. Marian Čerepan, kde oboznámil prítomných so zásadami hospodárenia v lesoch pod správou OZ Považská Bystrica v súlade s požiadavkami certifikačných kritérií definovaných v dokumentoch „Slovenského systému certifikácie lesov“ v zmysle systému PEFC a o zásadách prírode blízkeho obhospodarovania lesov.

Na záver Ing. Eva Gabovičová v rámci svojho príspevku predstavila Lesnú pedagogiku a jej podiel pri vytváraní pozitívneho vzťahu k životnému prostrediu a k ochrane lesa ako nástroj na komunikáciu s verejnosťou a najprístupnejšiu cestu lesníkov priblížiť širokej verejnosti významnosť lesa a jeho celospoločenské funkcie.

Veríme, že účasť na takomto podujatí je nielen pre nás dobrou skúsenosťou ale aj zviditeľnenie Lesov SR š.p. medzi účastníkmi konferencie a inštitúciami zaoberajúcimi sa životným prostredím. ■

Eva Gabovičová



Lesnícky skanzen v tomto roku opäť s rekordnou návštevnosťou

Vlastimil REZEK



LESNÍCKY SKANZEN

Neuveriteľné sa stalo skutočnosťou, píše jeden z obľúbených českých autorov v svojom románe. Táto okrídlená veta sa stala pravdivou aj v prípade neustále rastúcej návštevnosti Lesníckeho skanzenu vo Vydrovskej doline pri Čiernom Balogu.

Lesnícky skanzen bol v začiatkoch pre mnohých možno naivná myšlienka, rokmi sa však osvedčil a spolu s Čiernohronskou železnicou sa stal obľúbeným turistickým cieľom. Rast počtu návštevníkov pokračuje aj v tomto roku a hoci do Silvestra ešte niekoľko týždňov chýba, skanzen si opäť zapíše nový návštevnícky rekord. Do konca októbra si ho prišlo pozrieť viac

ako 60.000 ľudí, čo je o 2400 viac ako za celý minulý rok.

Zaujímavé je porovnanie jednotlivých mesiacov s rovnako rekordným vlaňajškom. Napriek očakávaniam, pravdepodobne aj kvôli zlému počasiu, prišlo v tomto roku menej návštevníkov v júni a júli, no vo všetkých ostatných mesiacoch záujem o skanzen vzrástol. Najsilnejším

mesiacom bol už tradične júl, v ktorom skanzen zaplnili návštevníci Dňa stromu. Podujatie v tomto roku priťahlo okolo 18.000 ľudí z celého Slovenska.

Skanzen neláka iba domácich návštevníkov. Pozrieť si ho v tomto roku napríklad prišlo viac ako 1500 ľudí spoza rieky Moravy, približne 200 Maďarov a ďalšie desiatky cudzincov z Poľska, Nemecka ale aj z Kanady, Japonska či Austrálie.

Rast počtu turistov pocítili aj prevádzkovatelia Čiernohronskej železnice, ktorá končí práve v Lesníckom skanzene. „Počet cestujúcich sa oproti minulému roku zvýšil približne o desatinu,“ skonštatoval riaditeľ železnice Aleš Bílek. Za zvýšeným záujmom vidí okrem iného aj zlepšenie ekonomickej situácie a odznievanie prvej vlny hospodárskej krízy.

Hoci výraznejší ekonomický efekt zvýšený záujem o skanzen podniku neprinesie; veľká časť ľudí má totiž voľný vstup a vstupné v prípade platiacich turistov je tiež iba symbolické; vráti sa prevádzkovanie skanzenu lesníkom v postupnej zmene pohľadu verejnosti na ich profesiu. Počet ľudí, ktorí si prišli pozrieť jednotlivé exponáty je totiž porovnateľný s návštevnosťou napríklad Demänovskej ľadovej jaskyne alebo niektorých termálnych kúpalísk. Aj tu však platí že pozitívna informácia sa šíri desaťkrát pomalšie ako negatívna. Tak želáme prevádzkovateľom skanzenu z OZ Čierny Balog veľa trpezlivosti a veľa ďalších rekordných rokov. ■

mesiac	návšt. spolu	návštev. v r.2010	prehľad zahr. návštev	
I.	440	400		evid. strážnej služby
II.	430	310		evid. strážnej služby
III.	600	450		evid. strážnej služby
IV.	1900	1510		evid. strážnej služby
V.	5500	4690	CZ 111, PL 6, FRA 1, HUN 22, DE 24, NL 25, GB 2, KEN 3 = spolu 8 krajín	
VI.	7200	8900	CZ 72; HUN 52; DE 20; FRA 2; NOR 3; GB 38; ITA 2; USA 2; JPN 1; spolu 9 krajín	
VII.	26340	27600	CZ 473; DE 27; HUN 49; FRA 3; NL 4; NOR 5; GB 44; PL 25; ITA 3; RO 5; SRB 55; UKR 11; BE 32 = spolu 13 krajín	Deň stromu 9.7.2011 = 18000 os.
VIII.	10850	8500	CZ 756; GB 103; DE 52; ITA 19; HUN 82; PL 23; NL 4; FRA 12; ISR 3; SWE 1; AUT 2 = spolu 11 krajín	
IX.	5300	2640	CZ 152; DE 11; FRA 8; PL 5; AUS 4; AUT 24; CAN 4; BE 37; GB 33; HUN 52; NL 1 = spolu 11 krajín	
X.	1740	1600		evid. strážnej služby
XI.		700		evid. strážnej služby
XII.		300		evid. strážnej služby
SPOLU	60300		celk. návšt. za rovnaké obdobie v r. 2010: 55000	





Lesnícka škola v Liptovskom Hrádku oslávila 215. rokov od svojho založenia

Čas nezadržateľne plynie, mení dobu, mestá aj ľudí. V podtatranskom mestečku Liptovský Hrádok už dlhoročne sídli Lesnícka škola, ktorá je nedeliteľnou súčasťou tohto regiónu, má spoločnú históriu s mestom a tiež spoločného zakladateľa Františka Wissnera. Ten ako komorský prefekt Hrádocko - likavského panstva v roku 1796 založil prvú lesnícku školu v Uhorsku, jednu z najstarších v Európe.

Všeobecne známu históriu lesníckeho školstva však len nedávno prepísal známy autor historických publikácií, pracovník štátneho archívu v Bytči Peter Vítek. Pri tvorbe publikácie o Liptovskom Hrádku objavil dokumenty ktoré históriu lesníckeho školstva v tomto regióne posúvajú ešte 28 rokov pred Wissnera.

V roku 1768 riaditeľ komorských lesov a prefekt komorského panstva Ján Girsík zaviedol do hrádockej ľudovej školy lesnícky náukobeh. Jeho rozhodnutie predchádzalo dokonca aj nariadeniu Márie Terézie z roku 1769 vydaním „Tereziánskeho lesného poriadku“, v ktorom sa vlastníkom ukladala povinnosť starať sa o les. Cieľom bolo poskytnúť základné lesnícke vedomosti deťom, ktoré prevažne pochádzali z lesníckych rodín.

Od roku 1796 sa vymenilo veľa generácií ľudí, lesníkov ale poslanie školy sa nezmenilo, ostalo verné zakladaniu a pestovaniu lesa, rozvoju lesa pre verejnoprospešné funkcie, Lesnícka škola za toto obdobie vychovala viac ako 6 tisíc absolventov.

V roku 1954 získala škola pomenovanie po významnom slovenskom lesníkovi, vlastencovi a inovátorovi Jozefovi Dekretovi Matejovi, ktorý v rokoch 1774-1841 zveľaďoval vtedajšie lesné porasty a dodnes sa pokladá za zakladateľa slovenského lesníctva.

Posledné generácie absolventov,

pracovníkov štátnej a verejnej správy si 16. novembra slávnostne pripomenuli 215. výročie založenia Lesníckej školy v Liptovskom Hrádku slávnostnou akadémiou, ktorá sa konala v kultúrnom dome. Účastníci osláv si so záujmom vypočuli a prezreli program akadémie, ktorý pripravili učitelia a žiaci školy. Kultúrny program bol zložený z pásma objasňujúceho históriu a súčasnosť lesníckeho školstva v Liptovskom Hrádku, prednesu básní, slovenských piesní, prezentácie fotografií žiakov a ukážok trúbenia a vábenia zveri. Počas akadémie boli ocenení zaslúžilí pracovníci školy pamätnými medailami a odznelo množstvo pozdravných príhovorov od zástupcov ministerstva školstva, ministerstva pôdohospodárstva, správy a štátnych lesov, lesov TANAPu, TU vo Zvolene, školskej inšpekcie ale aj od partnerských škôl z Poľska, Francúzska, Českej republiky a zo Slovenska.

Škola pri príležitosti osláv udelila organizáciám s ktorými dlhodobo spolupracuje a ktoré sa podieľajú na výchove a vzdelávaní generácií lesníkov pamätnú medailu. Za LESY SR š.p. ju prevzal generálny riaditeľ Ing. Igor Vizslai.

Po ukončení slávnostnej akadémie sa účastníci osláv stretli na otvorení nového atletického športového areálu školy, ktorý bol vybudovaný za podpory Žilinského samosprávneho kraja. Areál prestrihnutím pásky slávnostne otvoril podpredseda žilinského samosprávneho kraja pán Jozef Štrba a riaditeľka odboru školstva ŽSK Ing. Dana Mažgútová v spolupráci s primátorom mesta Branislavom Trégerom. Areál je citlivo umiestnený v záhradných priestoroch školy a slúži na telesný rozvoj študentov školy.

Spríevodnými podujatiami osláv bola spoločná poľovačka s orlami na lišky, na ktorej sa zúčastnilo 15 sokoliarov

z viacerých štátov Európy, pozvaní hostia a študenti školy. Vzhľadom na pekné počasie bola táto akcia veľmi zaujímavá a zanechala pekné zážitky a spomienky u zúčastnených hostí. Súčasne prebiehala aj poľovačka na diviaky na OLZ Revúca ako súčasť praktického výcviku žiakov z predmetu poľovníctvo.

Ďalším spríevodným podujatím osláv bola Študentská kvapka krvi, počas ktorej darovalo krv 55 žiakov a zamestnancov školy a týmto aktom pomohli slovenskému zdravotníctvu, ostatní žiaci si 215. výročie založenia školy pripomenuli volejbalovým turnajom a orientačným behom v Hradskej hore.

Vo štvrtok 17.11. sa oslavy završili uskutočnením omše v hrádockom kostole. Svätohubertske tradície pripomínala nielen trofej jeleňa so zlatým krížom medzi parohami, bažanty prinesené ako obetné dary pred oltár, lesnícka výzdoba ale najmä trubači, ktorí sprevádzali omšu hrou na poľovnícke rohy s doprovodom zmiešaného speváckeho zboru.

Ohlasy zúčastnených hostí boli pozitívne, kladne hodnotili vystupovanie žiakov a priestory školy. Hostia a starší absolventi si so záujmom prezreli nové učebné priestory, novovybudované odborné učebne a učebne na výučbu cudzích jazykov vybavené PC technikou a všetci popriali personálu školy veľa síl a chuti do ďalšej práce.

Pretože lesy sú jedným z najväčších bohatstiev našej krajiny veríme, že viac ako 215 história lesníckeho školstva bude v Liptovskom Hrádku pokračovať aj naďalej a škola úspešne vychová ďalšie generácie kvalitných lesníkov potrebné na trvale udržateľné obhospodarovanie lesov. ■

Bohuslav Kočtúch

11. Celoslovenský seminár o ochrane lesa 11.11.2011

Tradičný seminár organizovaný firmou AGROFERT HOLDING. mal svoj 11. ročník v „magický“ dátum 10. a 11. novembra 2011, konal sa v renovovaných priestoroch hotela Remata.

Úvodné slová patrili, ako býva zvykom, usporiadateľovi Františkovi Troškovi, ktorý nás oboznámil zo spotrebou chemických prípravkov v lesnom hospodárstve za rok 2010. Boli to zaujímavé čísla, tak by som vám ich rád dal do pozornosti.

V roku 2010 sa na území Slovenskej republiky aplikovali chemické prípravky za 79,038 mil. €, z toho sa minuloročne 98% v poľnohospodárskej produkcii a na **lesné hospodárstvo pripadajú 2 %**. Z týchto 2 % spotreby sa ¾ prípravkov aplikujú v š.p. /LSR, VLM, ŠL TANAPu/ a ¼ v mestských a urbárskych lesoch.

Na prvý pohľad sa môže zdať, že sa jedná o veľké množstvo prípravkov použitých do lesov, ale na porovnanie ak sa pozrieme na výmeru poľnohospodárskej pôdy 1 929 697 ha a lesnej pôdy 2 008 843 ha, je táto spotreba u poľnohospodárov 40,42 €/ha a **na lesy pripadá 0,90 €/ha** aplikovateľných prípravkov.

Aj toto môže byť jeden z argumentov pri jednaniach s ochranou prírody a mimovládny organizáciami, pri zavádzaní nových progresívnych postupov v lesnom hospodárstve na ochranu lesa.

Je tu však ešte jedno porovnanie pre zaujímavosť. Krajiny V4 /Poľsko, Česko, Maďarsko, Slovensko/ spotrebujú **12 %** z celkovej spotreby chemických prípravkov v celej európskej únii.

Usporiadateľ, ako aj spolu organizujúce firmy nám predstavili okrem osvedčených chemických prípravkov používaných v lesnom hospodárstve aj novinky, ale nás aj upozornili na prípravky ktorým končí registrácia a od budúceho roku sa nebudú dať nakúpiť v rámci EÚ. Takýmto prípravkom je napr. GARLON 4 používaný v lesných škôlkach, Nomolt je taktiež v skladoch len do vyčerpania zásob.

Upozornili nás aj na zodpovedné plánovanie, ktoré sami priznali, že sa nedá celkom predvídať, nakoľko robíme s prírodou, nakoľko výrobcovia vyrobia len objednané množstva, a v prípade zvýšených požiadaviek v danom roku viac nechcú chýbať množstvo dorobiť. Taktiež v prípade nevyčerpanej objednávky, majú problém predajcovia. Použijem citát prednášateľa „tvrdí kapitalisti sa striktné držia prvotného plánovania socializmu“.

Na pomoc lesníkom je registrovaný, ako šetrnejší prípravok ROUNDUP Biaktiv – ktorý sa môže sa použiť na vodné toky, vodné nádrže či odvodňovacie kanále.

Integrované siete WOODNET, ktoré boli pôvodne vyrobené pre OSN, ako sieť na ochranu proti malárii, ale jej použitie sa rozšírilo aj na ochranu vyťaženej drevnej hmoty proti škodcom, obalenie gelby dreva do množstva cca 20 m³, resp. ako lapač zabráňujúci odlet napr. Ipsa /lykožrúta/ z lapákov s účinnosťou 6 mesiacov. V Českej republike sa používa, na Slovensku nie.

Tak ako aj u iných komodít, tak aj tu sme boli upozornení na používanie originálnych prípravkov a nie ich lacnejších náhrad z Južnej Ameriky, Číny a pod., ktoré sa nápadne podobajú originálu, ale je tam finta s obsahom účinnej látky v prípravku.

Ing. Andrej Kunca z LOS Banská Štiavnica nás upozornil na nové právne normy v lesnom hospodárstve, na nový zákon o rastlinolekárskej starostlivosti, vyplňovanie tlačív L-115 a L-116, ktoré sa vyplnia za rok 2010 na starých tlačivách a od roku 2012 bude v platnosti nové tlačivo, bližšie informácie si záujemcovia môžu nájsť na stránke www.LOS.SK. ■



Jozef Habara
OZ Palárikovo, VVTÚ

Výstava Žilina

Rozmanitosť prírody Žilinského kraja – výstava, ktorú organizoval Krajský úrad životného prostredia v spolupráci so Slovenským rybárskym zväzom, Slovenskou agentúrou životného prostredia, pracovníkmi Štátnej ochrany prírody a žilinským odštepovým závodom Lesov SR sa konala v budove OZ Žilina v dňoch 7.-13. novembra 2011.

Na výstave boli sprístupnené vypreparované zvieratá žijúce v našich lesoch, vodách a iných ekosystémoch. Súčasťou tejto akcie bola aj putovná výstava Orla skalného.

V zasadačke Odštepného závodu sa pre žiakov žilinských základných škôl počas celej doby konali sprievodné podujatia – prednášky, premietanie filmov. Štvrtok 10. novembra bol venovaný Medzinárodnému roku lesov, kedy prednášali a premietali filmy naši lesní pedagógovia. ■



Ladislav Bihari
OZ Žilina

S hlbokou úctou päťdesiatročnému jubilantovi – časopisu TATRY

Jiří JUNEK

Už je tomu päťdesiat rokov, kedy uzrelo svetlo sveta prvé číslo mne milého časopisu, ktorý sa najskôr menoval Vysoké Tatry, teraz krátko Tatry. Časopis osviežuje spomienky na dávno minulé roky mojej pôsobnosti v týchto horách, terajšie časté návštevy a rovnako sa v tomto oku aj duši lahodiacemu časopisu dozvedám informácie z ich súčasného života. Obdivujem šéfredaktorku Táničku Hohoľíkovú, služobne najstaršiu šéfkou tohto časopisu, kde stále berie inšpiráciu pre články do časopisu. Ako však sama vraví Vysoká Tatry sú veľkou inšpiráciou.

Spolu s redakčnou radou, vedenou jej predsedom, riaditeľom Štátnych lesov TANAPu Petrom Liškom a so stálymi spolupracovníkmi redakcie časopisu, sa začiatkom jesene zišli, aby si pripomenuli začiatky pred 50 rokmi a históriu časopisu. Prišiel aj najdlhšie spolupracujúci – historik Ivan Bohuš v svojom úctyhodnom veku, ktorý bol ešte členom prvej redakčnej rady a dodnes sa autorsky spolupodieľa na každom vydaní časopisu. Pozvaní boli aj ďalší, ktorí 50 rokov prispievali do časopisu svojimi článkami a fotografiami.

Abyste prítomní mohli lepšie pripomenúť atmosféru pri vzniku časopisu, pozreli si celovečerný film o tatranskej prírode expedície TANAP z roku 1961, ktorý je dielom filmára, režiséra, horolezca a milovníka Tatier, rodáka z Brna Karla Skřípského (1908 – 1993).

Na stretnutí hovorili aj garanti vydávania dvojazyčného, spoločného slovensko-poľského časopisu TATRY Ing. Marián Šturcel a Zbigniew Ladygin. Časopis vychádza každoročne už siedmy rok. Vyzdvihli vzájomnú inšpiráciu v tvorbe článkov.

Môj dobrý známy, bývalý vedúci Výskumnej stanice ŠL TANAPu Milan Koreň si mne ale na stretnutí pošťožoval: „Nechodievam do centrálnej časti Vysokých Tatier tak často ako volakedy. Možno je to preto, aby som sa znova a znova nesklamával na tým, aké stavby a na akých miestach tu neustále vyrastajú, čo všetko ustupuje priemyslu cestovného ruchu. Akoby ochrana Vysokých Tatier aj ako národného parku nebola náležite docenená. To bohužiaľ ani časopis TATRY, ani vedenie ŠL TANAPu nemôže efektívne ovplyvniť. Pod vplyvom peňazí, ktoré podmieňujú aj moc, asi zabúdame, prečo TANAP vlastne vznikol. Z toho je mi smutno.“

Časopis TATRY však nie je tak celkom bezzubý, dokáže zaujmúť stanovisko svoje aj čitateľov. Napríklad aj v článkoch o boju proti podkôrnikom v tatranských lesoch z pera drobnej veľkej bojovníčky – redaktorky Lenky Burdovej.

Zostáva iba zaželať časopisu, jeho redakcii, čitateľom a vydavateľovi – Štátnym lesoch TANAPu, aby vychádzal neustále ku spokojnosti jeho čitateľov a priaznivcov. Aby nemusel byť limitovaný všetko ovplyvňujúcimi peniazmi. ■

V tejto rubrike prinášame po celý rok články k jednotlivým témam Medzinárodného roka lesov. Dnes vám v rámci témy Les a voda priblížime konkrétne informácie o hydrologických podmienkach a zaujímavostiach Záhoria.

Vodné pomery na Záhorí

Vojenské lesy sa môžu pýšiť rozmanitosťou prírodných pomerov v ktorých hospodária. Výnimkou nie je ani o. z. Malacky, ktorý sa väčšou časťou svojho územia rozprestiera na Záhorskej nížine so všetkými jej špecifikami.



Pretrhnutá hrádza rybníka Tančibok 2006 o.z. Malacky

Na vrcholoch dún s nehostinnými, až púštnymi podmienkami a o pár metrov ďalej v medzidunových depresiách s podmáčanými stanovišťami. Geologickým podkladom územia sú eolické (naviate) piesky, ktoré vznikli tvorivou činnosťou vetra, a to predovšetkým vyvíjaním z riečnych terás. Na Záhorí sú piesky prevažne nevápnité. Majú vysokú priepustnosť pre vodu a podobne ako štrk sú v prípade nepriepustného podložia výbornými kolektormi vody. Viate piesky sú veľmi náchylné na veternú eróziu a výrazne sa tu, a to predovšetkým v letných mesiacoch, prejavuje vlahový deficit, čo má za následok aj časté požiare. Na jednej strane sa preto musíme snažiť vodu na tomto území v čo najväčšej miere zadržať, ale na strane druhej, hlavne v období jarných záplav, zabezpečiť, aby nenarobila veľké škody. To môžeme okrem lesnatosti ovplyvniť aj riadnou starostlivosťou o vodné toky, nádrže, rybníky, ako aj rôznymi melioračnými opatreniami. Náš o. z. obhospodaruje

spolu 23 vodných plôch (prevažne rybníkov) a 27 vodných tokov v celkovej dĺžke 90,23 km. Z toho sú 3 vodné toky vyhlásené za vodohospodársky významné vodné toky (VVVT) – Malina, Stupavský potok, Močiarka. Cez VO Záhorie preteká aj VVVT Rudava, ktorý je so svojim neregulovaným korytom spolu s brehovými porastami zaradený do systému území NATURA 2000. V posledných rokoch sa na našom o. z. takmer s pravidelnosťou stretávame s jarnými povodňami. Tieto sa vyskytujú pri náhlom oteplení, kedy sa začne topiť sneh na svahoch Malých Karpát a ešte zamrznutá pôda nedokáže absorbovať túto vodu. Nebezpečné sú aj letné dlhotrvajúce dažde. Najväčšie povodňové nebezpečenstvo znamenajú toky Malina, Balážov Jarok a Tančibok. Zatiaľ najväčšie povodne boli v júli 1997 a na jar 2006, kedy prišlo aj k pretrhnutiu hrádze preplneného rybníka Tančibok. Z toho nám vyplýva nutnosť riadnej starostlivosti o vodné nádrže – čistenie ich brehov, ako aj samotných telies hrádze,

udržiavanie dobrého technického stavu bezpečnostných prepádov a iné dôležité opatrenia. Tieto opatrenia minimalizujú hrozbu poškodenia a následnej deštrukcie vodných nádrží. Venovať sa treba aj čisteniu potokov, odstraňovaniu spadnutých stromov z koryt a v čase zvýšených prietokov pravidelne kontrolovať a čistiť priepusty a mosty, aby neprišlo k ich upchatiu a narušeniu stability. Pri povodniach v rokoch 2006 - 2008 boli vážne poškodené 2 mosty a viaceré priepusty. Ich oprava a rekonštrukcia stála nemalé finančné prostriedky.

Na záver možno konštatovať, že vodné toky, spolu s vodnými nádržami a rybníkmi, majú na Záhorí dôležitú vodohospodársku funkciu v čase povodňového rizika, ako aj významnú protipožiarnu funkciu v čase sucha a v neposlednom rade sú zdrojom vody pre okolité rastlinstvo a živočíšstvo. ■

Richard Hájek, samostatný referent oddelenia výroby OZ Malacky (text, foto)



Oprava a utesnenie telesa hrádze po povodniach o.z. Malacky



Poškodenie Protipožiarienej cesty 2009 o.z. Malacky

Lesy ČR sa úspešne ubránili hroziacej lykožrútovej kalamite

Štátny podnik Lesy České republiky v tomto roku opäť významne znížil objem podkôrníkom napadnutého dreva. Do konca októbra LČR spracovali iba 183.000 metrov kubických napadnutého dreva, čo je 73,5 % rovnakého obdobia roku 2010 a iba 28 percent roku 2009.

Jednoznačne sa tak potvrdzuje trend nastolený v roku 2009. Došlo k významnému zhodnoteniu nášho úsilia zameraného na ochranu lesa. Vďaka zavedeným ochranným opatreniam proti podkôrníkovi sme dokázali predať výrazne vyšší podiel podkôrníkom nepoškodeného dreva za veľmi dobré ceny. Keby sme tieto opatrenia nevykonali, mohlo to znamenať nižšie príjmy štátneho podniku až o pol miliardy korún," povedal generálny riaditeľ Lesov ČR Svatopluk Sýkora.

V tomto roku realizované ochranné opatrenia predstavujú inštaláciu takmer 250 tisíc metrov kubických lapákov a viac ako 35 tisíc lapačov, ktoré lykožrútom zabránili v napadaní stojacích stromov. „Iba tak mohlo byť dosiahnuté stavu, keď Lesy ČR už druhým rokom spracovávajú menej podkôrníkom napadnutých stromov ako v Národnom parku Šumava," podotkol Svatopluk Sýkora.

O úspešnosti opatrení vypovedá najmä objem lykožrútom napadnutých stromov nájdených a spracovaných od augusta. Tých bolo v tomto roku iba 80 tisíc metrov kubických, čo predstavuje 65 percent rovnakého obdobia roku 2010. Lesy ČR sa tým približujú takzvanému základnému stavu, ktorý predstavuje jeden napadnutý strom na päť hektárov smrekového lesa. Približne tri štvrtiny organizačných jednotiek podniku tento parameter v priebehu jesene spĺňa, ďalšie sa mu potom veľmi približujú.

„Uvedené výsledky v praxi znamenajú, že nikde v Lesoch ČR nevznikajú holiny v dôsledku napadnutia stromov podkôrníkom," povedal Sýkora. Zníženie objemu napadnutého dreva prináša aj ďalší podstatný efekt. Je podstatne viac priestoru pre riadnu výchovu a obnovu lesných porastov. To je vklad do budúcich rokov. Pozitívne prínosy sa prejavujú v nasledovnej starostlivosti o nové porasty, pričom starostlivosť o rozsiahle kalamitné holiny je obvykle významne drahšia ako o obnovované lesy. ■

Zbyněk Boublík
Lesy ČR



Smutný pohľad na šumavské lesy. Foto J. Švančára

Na západnej Šumave vyvrcholí podkôrníková kalamita, správa parku bude ďalej rúbať

Na budúci rok bude správa Národného parku Šumava rúbať oveľa viac stromov v západočeskej časti rezervácie ako v juhočeskej. Práve v južných Čechách už gradácia množenia podkôrneho hmyzu odoznieva, no lesy v okolí Modravy, Prášíl, Srní majú najväčšiu kalamitu iba pred sebou. Pravdepodobne tu padnú tisíce stromov, napísal český internetový denník iDNES.

Vedenie národného parku začalo počítať, koľko stromov v tomto roku vyrúbali a pripravuje plán na budúci rok. Množstvo napadnutého a vyrúbaného dreva v budúcom roku opäť pôjde do stoviek tisíc metrov kubických.

V tomto roku vyťažili v NP Šumava vyše 280.000 m³. „Prírodné pomery sú v južnej a západnej časti Šumavy iné, na juhu je napríklad viacej listnatých stromov a aj preto tu už podkôrníková kalamita gradovala. Okolie Prášíl, Modravy a Srní to čaká na budúci rok. Aj preto sa tieto lokality zameriame a budeme

počúvať odporúčania vedcov," povedal námestník správy šumavského parku Jiří Mánek.

Lesnícki odborníci sa zišli na konferencii v októbri a ich odporúčanie boli jednoznačné – bojujte s lykožrútom kým je čas. „Problémom je, že lykožrút už je mimo prvej zóny ponechanej svojmu osudu a objavil sa v hospodárskych lesoch. Nie je potrebné vymýšľať nič nové, stačí sa pozrieť do Boletic, kde sa podarilo za dva roky podkôrníka zastaviť," hovorí dekan lesníckej a drevárskej fakulty České zemľedárskej univerzity v Prahe Vilém Podrázský.

Tieto závery z konferencie sa vedci rozhodli spísať a poslať aj vláde či premiérovi, aby sa problému s podkôrným hmyzom vložili a urýchlene prijali pripravovaný zákon o Šumave.

Napriek jasnému stanovisku odborníkov však ekoaktivisti závery konferencie skritizovali. Správa parku na ňu vraj zval iba tých, čo zmyšľajú lesnícky. ■



Tajomstvá zaprášeného celuloиду



Film formátu Super 16.

Aj úlohou múzejníka je tajomstvá odhaľovať. Tajomstvá minulosti skryté v našich zbierkových predmetoch. Občas to býva pekná fuška. Raz sa to vie zadrhnúť na neexistencii alebo neprístupnosti informácií, inokedy na ich nesprávnom pochopení. Svoju úlohu zohráva nedostatok času i entuziazmu, do cesty sa nám vedia postaviť aj problémy technického rázu.

Presne toto sa nám v múzeu stalo i pri kolekcii filmov, ktorú sme do zbierok získali v roku 1972 od Drevoúnie v Žiline a Slovenského poľnohospodárskeho múzea v Nitre. Jedná sa o 52 titulov – spolu 56 kotúčov 16 mm filmu, keďže niektoré tituly sú viacdielne. Filmy sú čierno-biele i farebné, ozvučené i nemé a väčšinou pochádzajú z polovice 20. storočia. Dlhé sme o ich obsahu vedeli iba to, čo bolo napísané na obaloch – názov. Občas sme nejaký premietli počas Envirofilmu, no keďže celuloid má už svoje roky a pri premietaní sa zvykol trhať – čo okrem poškodenia zbierkového predmetu znižovalo i divácky komfort – postupne sme od ich prezentácie upustili.

Zmena nastala v roku 2003, keď sa nám väčšiu časť filmov podarilo šetrne prehrať na modernejšie médium: videokazety. Ich obsah bol odrazu prístupnejší, filmy sa dali využiť pri výskumných, prezentačných i propagačno-vzdelávacích aktivitách. No ani technológia VHS nie je z nášho pohľadu optimálna, keďže nemá bezpečný archivačný potenciál. Kazety sú značne chýlostivé a technika na ich prehratie patrí pomaly tiež do múzea. Hrozí nám teda, že čoskoro bude pre nás obsah filmov opäť nedostupný.

A to by bola značná škoda. Z filmov ktoré sme doteraz videli i z názvov ešte nevidených je zrejmé, že ide o zaujímavý materiál. Nech si predstaví každý sám, aké tajomstvá môže ukrývať film *Tisíc prvý strom* alebo *Lesná výroba*. Tituly *Povodne*, *Ozdravíme naše lesy*, *Naše lesy ožívajú* a *Zelené priehrady* sprostredkujú posolstvo, že lesy sú nenahraditeľným stabilizačným prvkom krajiny, ktorú chránia pred povodňami i suchom. A chránia ju z pohľadu ekológa aj ekonomia, ako to divákovi v sprievodnom slove posledne menovaného snímku vysvetlí majster Ladislav Chudík. K filmom s ekologickým duchom ešte patria zaujímavé (a čiastočne identické) snímky *Zalesňovanie spustnutých pôd* a *Zalesňovanie pustých plôch v Malých Karpatoch*, bohaté na faktografický materiál.

Ďalšiu skupinu filmov môžeme nazvať inštruktážnymi. Ich poslaním bolo vzdelávať predovšetkým lesných robotníkov v bezpečnosti a ergonómii práce.

Určite nebudem ďaleko od pravdy keď poviem, že niet na svete človeka, ktorý by nemal v živote aspoň jedno tajomstvo. Je krásne ho mať a snáď ešte krajšie je odhaľiť ho. O tom by sa čosi vedeli rozprávať Sherlock Holmes s doktorom Watsonom, či pan rada Vacátko. Alebo, aby sme nechodili príliš ďaleko, križovkári. Je vari také tajomstvo tajničky z 24. strany Lesníka horšie, ako tajomstvo „čínskej komnaty“?

Sem patria tituly ako *Náradie a práca drevorubača*, *Bezpečnosť práce pri ťažbe dreva*, *Zabránenie úrazom pri práci v lese*, *Údržba ručných píl*, *Údržba sekier* alebo *Práca s motorovou pilou v lese*. Aj tieto filmy sú plné faktografických údajov, najmä o staršom pracovnom náradí, ktoré sa už v dnešnej praxi nepoužíva.

Najväčšia skupina filmov v našich zbierkach sa venuje otázkam dopravy dreva z pohľadu jej modernizácie a technizácie. Často pritom filmy zobrazujú i spôsoby dopravy dreva v minulosti ako protiklad k súčasnosti a budúcnosti. Názvy filmov hovoria za seba: *Zvážanie kmeňového dreva*, *Zvážanie poľenového dreva*, *Doprava dreva v polozávесе*, *Lesný traktor a Zbližovanie koňmi, traktorom, odkôrňovanie a práca v škôlke*. Filmy ako *Lanová dráha na dopravu guľatiny*, *Lanovka na približovanie rovného dreva*, *Stavba lanovky*, *Postup prác pri stavbe lanovky* a *Zvážanie dreva lanovkou Wyssen* sa venujú doprave dreva lanovkami. K filmom o doprave dreva patria ešte dva tituly: *Približovanie dreva sánkami* a film o „svetlých zajtrajškoch“ s názvom *Traktory idú do lesa*. Z filmov zameraných na techniku spomeňme ešte snímky *Odkôrňovací stroj – Stream baker* a *Jednoduchosť diesslového motoru*.

Posledným okruhom lesníckej praxe, na ktorý sa orientuje viac filmov je zakladanie lesa, konkrétne lesné semenárstvo a škôlkarstvo. Sú reprezentované titulmi *Výber* a *uznávanie*

lesných porastov, *Semená lesných drevín*, *Kurz zberačov lesných semien*, *Práca v lesnej škôlke*, *Mechanizácia v lesných škôlkach*. Do tejto kategórie môžeme zaradiť i snímky *Topol* a *Topol – rýchlo rastúca drevina*.

Ochrane lesa sa bohužiaľ venujú iba dva filmy: *Škodcovia ihličnatých lesov* a *Chrúst a jeho vývoj*.

Väčšinu zo spomenutých filmov dokážeme v súčasnosti prehrať, no máme i také, ktoré si svoje tajomstvá naďalej strážia. Iba prostredníctvom názvov nám núkajú indicie a dráždia našu zvedavosť. Snáď už to nepotrvá dlho a nám sa podarí všetky tituly zdigitalizovať a bezpečne ich obsah sprístupniť odborným pracovníkom Lesníckeho a drevárskeho múzea i verejnosti. Konečne tak odhalíme všetky tajomstvá zaprášeného celuloidu z nášho depozitu. ■

Marek Vanga

Lesnícke a drevárske múzeum Zvolen



Kotúče filmov zo zbierok Lesníckeho a drevárskeho múzea Zvolen.



Nemý film *Sváženie kmeňového dříví* (I. diel) vyrobený Československým štátnym filmom – laboratóriá Zlín.

Chystá sa likvidácia Lesov SR v ich súčasnej podobe ?

Vlastimil REZEK

Zástupcovia Lesov SR spolu s predstaviteľmi ďalších lesníckych organizácií a majiteľov lesov opustili v polovici novembra rokovanie o návrhu nového zákona o ochrane prírody a krajiny organizované ministerstvom životného prostredia. Ďalších stretnutí zameraných na paragrafové znenie nového zákona sa viac nebudú zúčastňovať. Štátni úradníci totiž odmietli do pripravovaného návrhu zákona zaradiť prevažnú väčšinu ich požiadaviek, čím sa zákon pre majiteľov, správcov lesa a lesníkov stal ako celok neprijateľný.

K takémuto radikálnemu kroku pristúpili zástupcovia lesníckych organizácií po spoločnom stretnutí na pôde Vojenských lesov v Pliešovciach, kde sa okrem iného dohodli na spoločnom memorande k navrhovanému zákonu. Lesníci listom požiadali prezidenta, premiérku, parlament aj ministra životného prostredia o ukončení prípravy tohto zákona.

„Už jeho tézy sú pre nás neprijateľné,“ skonštatoval výrobný technický riaditeľ Lesov SR Ján Švančara. K odmietnutiu zákona ako celku viedlo lesníkov viacero spoločných dôvodov, pričom každá z organizácií má aj svoje vlastné výhrady. Napríklad pre LESY SR by bolo prijatie zákona v navrhovanom znení likvidačné. Podľa jedného z bodov šiesteho odseku paragrafu 68 by správu chránených území mala prevziať Štátna ochrana prírody. Pre podnik by to znamenalo stratu viac ako 40 percent obhospodarovaného územia. Hoci ministerstvo po zvýšenom záujme médií tento bod okomentovalo, že by malo ísť iba o súčasné územia v 4. a 5. stupni ochrany, návrh zákona nič také nehovorí. Rovnako lichá je teória „najskôr návrh zákona schválime a potom budeme riešiť sieť chránených území“. Nebolo náhodou prehodnotenie chránených území zámerom rezortu bez ohľadu na prijatie zákona ? Kto z nás si to pamätá, však ?

Kontroverzná je tiež predstava tvorcov zákona o vyhlásení chránených území. Súkromným vlastníkom sa napríklad nepáči, že by sa tak malo stať byť bez vysloveného súhlasu majiteľa lesa, štátnym lesníkom zasa to, že by sa mali chránené územia vyhlasovať prednostne na štátnych pozemkoch. Otázka znie, prečo by to tak malo byť ? Aby si skupinka ľudí zainteresovaných na čím väčšom množstve chránených území mohla urobiť ďalšiu čiarku za ľahšie splnený cieľ ? Nemali by sa chránené územia vyhlasovať tam a iba tam, kde je niečo, čo stojí za ochranu ? V takom prípade však nezáleží na tom, kde sa predmet hodný ochrany nachádza.

Zaujímavé je tiež ustanovenie o možnom prevode správy chránených území na inú „odborne spôsobilú“ organizáciu. Že by pracovníci ministerstva plánovali nakoniec previesť pozemky naspäť pod LESY SR ? Pokiaľ áno, tak načo taká komplikácia. Pri súčasnom záujme odberateľov o drevo však vzbudzuje toto ustanovenie pochybnosti o tom, kto by mal podľa navrhovateľov nakoniec ovládať hospodárenie v štátnych lesoch.

Sporných ustanovení je v návrhu zákona toľko, že ich nie je možné pre obmedzený rozsah príspevku ani vymenovať. Nie, nemyslím si, že by tvorcovia zákona náročky vyhladávali sporné body a škodoradostne ich vpisovali do jednotlivých paragrafov. Problém asi je v celkovej filozofii ochrany prírody na Slovensku.

Z tejto voľakedy bohumilej činnosti sa dnes stal biznis ako každý iný. Opravujem, často ide o biznis, o ktorom sa bežným firmám ani nesníva. (Konkretizovať pre istotu nebudem, kto chce, možno nájde na internete.) Ľudia, ktorí sa ním živia, by sa nemali tváriť, že im ide výhradne o dobro ľudstva. Počas posledných 20 rokov si environmentalisti zvykli na takmer bezvýhradnú podporu verejnosti a najtvrdšie jadro sa postupne utvrdilo vo vlastnej neomylnosti. Pokiaľ fungovali ako protiváha výhradne ekonomickým záujmom spoločnosti, bolo to v poriadku. Keď sa však dostali na miesta, kde rozhodujú o smerovaní Slovenska v ochrane prírody, obávam sa, bez urážky, že nie sú schopní vyváženého úsudku. Aká protiváha bude kontrolovať týchto ľudí, ktorí rozhodujú v konečnom dôsledku o nás všetkých ? Budeme na Slovensku čakať na katastrofu podobnú Šumave. Možno. Pokiaľ nedôjde k dohode oboch strán čakajú Slovensko ekonomické aj ekologické škody a takzvaní ochrancovia prírody sa budú musieť okrem iného rozlúčiť s priazňou veľkej časti verejnosti. Pre nás všetkých však už vtedy bude neskoro. ■

Výzva k diskusii

V čísle 2/2011 nášho časopisu Lesník ma zaujal príhovor šéfredaktora, ktorý uvádza, že dostáva, mnoho listov od verejnosti, v ktorých pisatelia v srdcervúcich výlevoch doslova prosia aby sme, teda my lesníci, nerúbali lesy, neničili prírodu atď., atď.

Po prečítaní takýchto listov veru človek nevdok začne spytovať svedomie, či to čo robí je naozaj správne a dobré. Až po opadnutí prvého dojmu a zrelej úvahe príde na to, že podobné názory verejnosti vznikajú jej nainfikovaním scestnými teóriami, ktoré bez nadsádzky možno nazvať demagógiou najhrubšieho zrna a ktoré sú výplodom chorých mozgov všelijakých mimovládnych organizácií a združení financovaných bohviekým a ktoré vymývajú mozgy širokej verejnosti. Pre príklad nemusíme chodiť ďaleko, stačí zaregistrovať aktivity pseudoochrannárskeho združenia VLK.

Najtragickejší na tom je fakt, že tieto organizácie, počnúc ich hlavami, ktoré sa hrdo nazývajú náčelníkmi, nie sú absolútne prístupné žiadnej zmyslupnej diskusii, ignorujú názory renomovaných odborníkov a vo svojej bohorovnosti si trúfajú radíť či schvaľovať rozhodnutia takých kapacít, ako sú profesori Technickej univerzity vo Zvolene, odborníci z Národného lesníckeho centra, Lesníckeho výskumného ústavu i vedenia š.p. LESY SR.

Už dávnejšie som si „dovolil“ kritizovať, alebo sa pokúšať o diskusiu okolo praktík tohto združenia. Žiaľ, bez akéhokoľvek výsledku a tvrdohlavosť náčelníkov možno porovnať s tvrdohlavosťou vodcu ovčieho stáda. V tomto mojom príspevku sa chcem ešte raz pokúsiť formou základných otázok prelomiť túto tvrdohlavosť a prinútiť ich k diskusii a tolerovaniu aj iných názorov ako sú tie ich.

Podme teda po poriadku, od začiatku. Možno považovať Slovensko za kultúrnu krajinu ? Aby som bol presný; nemám tým na mysli mentalitu obyvateľ-



Hrubý zisk Lesov SR za 9 mesiacov medziročne stúpol o 6,3 mil. €

Štátny podnik LESY SR za prvých deväť mesiacov tohto roka zvýšil medziročne hrubý zisk o 6,29 mil. eur na 14,71 mil. eur. Vzhľadom na zvýšený dopyt po dreve v roku 2011 LESY SR evidovali medziročný nárast priemerného speňaženia dreva o 8 eur za meter kubický. To znamená, že aj keď podnik dodal o 501 tisíc metrov kubických dreva menej, tržby vzrástli o 6,037 mil. eur na 156,9 mil. eur.

Ceny dreva sa v tomto roku v niektorých sortimentoch dostali na úroveň, ktorú dosahovali pred krízou. Na zvýšenie cien dreva vplývali aj úspešné elektrotronické aukcie, zásadný vplyv na priaznivý hospodársky výsledok malo počasie, ktoré umožnilo produkciu dreva pri nižších nákladoch.

Vzhľadom na to, že podnik splní ročné zazmluvnené objemy dreva u prevažnej väčšiny odberateľov už v novembri, očakáva v štvrtom kvartáli zníženie tržieb a pre fixné náklady aj zníženie zisku. Lesom SR sa darí znížiť pohľadávky po lehote splatnosti. Za prvých deväť mesiacov tohto roka to bol medziročný pokles o 2,183 mil. eur. ■

-vr-

stva po konzumácii alkoholu, kde mimochodom zaujímame veľmi čestné miesto. Myslím tým začlenenie mestských a obecných aglomerácií do krajinárskych celkov, ako i využívanie poľnohospodárskej pôdy v krajine. Skrátka, v kultúrnej krajine má mať svoje miesto les, ale i človek so svojimi zariadeniami. Kameň úrazu je však v tom, že Vlci toto ignorujú a podľa ich scestných teórií by chceli mať zo Slovenska jednu pralesnú rezerváciu, kde by sa nesmeli ťažiť drevo, nesmeli by sa poľovať a kde by sa prehánali premnožené šelmy v tesnej blízkosti ľudských obydli. A to už nehovorím o tom, že v súčasnosti katastrofálne zdevastovanú poľnohospodársku pôdu by v budúcnosti sukcesiou ovládol les a pri zákaze ťažby by nám pri panelákoch v uliciach miest rástli trojku-bičné buky javory smrek a iné dreviny.

Ďalšou otázkou, ktorú predkladám VLKOM na odpoveď, je tá, či vedia navrhnúť adekvátnu plnohodnotnú, ekologicky nezávadnú surovinu, ktorá by nahradila drevo. To je totiž východnou surovinou pre nespočetných komodít na jeho báze. Ďalej, uvedomujú si, že práce v lese a drevárskom priemysle dávajú obživu veľkému počtu obyvateľstva, ktoré by likvidáciou ťažby dreva a nadväzných odvetví utešene rozmnožilo rady nezamestnaných ľudí ?

Dokážu ich mozgy pochopiť, že lesníci, i keď rúbu stromy, ktoré dospeli do rubného veku a prinášajú národnému hospodárstvu nemalý úžitok, majú zo zákona povinnosť zabezpečiť novú generáciu lesa v zmysle filozofie trvale udržateľného obhospodarovania lesa? Dokážu pochopiť, že lesníci volia tie najoptimálnejšie možné šetrné spôsoby ťažby, že nerúbu „od buka do buka“ ale podľa precíznych hospodárskych plánov, že sú to odborníci a že tzv. ochranárske „žvásty“ o holoruboch je úplná demagógia ? Tá však pri sústavnom servírovaní laickej verejnosti žiaľbohu zaberá a verejnosť dezorientuje.

Ak by čitateľ mal ešte trochu trepezlivosti, chcel by som sa zmieniť aj o ďalších pochybných aktivitách „VLKov“, ktorí sa urputne snažia o celoročný totálny zákaz lovu veľkých šeliem, teda hlavne medveďa, vlka a v poslednom čase aj rysa. A znovu do toho „kecajú“ ľudia, ktorí nemajú ani „šajnu“ a krmia verejnosť infantilnými rozprávkami o milých macoch, vlčoch, pričom tieto šelmy div že

sa neporovnávajú s plyšovými hračkami. Všetmožno, napriek názorom renomovaných odborníkov, znalcov prírody, ľudí, ktorí sú dennodenne v lese, vsugerovávajú verejnosti bludy, že veľké šelmy sú u nás na vyhynutie a podobné nezmysly. Nech presvedčia odborníkov, ozajstných ochranárov, ako napríklad Ing. Ďuríka, ktorý začiatkom roka vo veľmi hodnotnom článku rozobral túto problematiku. Nech si preštudujú výsledky celoživotného výskumu nebohého profesora Hella, ktorého azda i oni uznajú za odborníka. Ani jeden jediný poľovník nepovie, že medveď či vlk do prírody nepatrí, ale v rozumných počtoch, čo sa v súčasnosti, keď medvede „špacirujú“ v uliciach horských obcí a vlci už strhávajú zver v blízkosti mesta, vôbec nedá povedať.

O ich „vojnovom ťažení“ proti poľovníkom, ktoré sa zakladá na totálnych nezmysloch, škoda hovoriť. Už je to dávnejšie, keď na stránkach časopisu Hubertov, v ohlase na môj článok, nazval jeden z náčelníkov „VLKov“ poľovníkov „bezcitnými zabijákmi“, ktorí si svoje samčie pudy ukájajú lovom zveri !!!

Vzhľadom k doterajším zlým skúsenostiam, vôbec nie som optimista v tom, či môj článok, ak ho Vlci vôbec zaregistrujú, ich vyprovokuje k nejakej zmysluplnej diskusii. Už to by som považoval za úspech.

Ešte niečo nakoniec. Keď som hovoril o lesoch a o dreve, mal by som nesmelú otázku k vedeniu Lesov SR. Ako dôchodca sa často stretávam s bývalými kolegami, tiež už dôchodcami, ktorí strávili 40 a viac rokov v službách ŠL. Bývame skoro všetci nie v panelákoch, ale v rodinných domkoch, chalupách, bývalých horárňach, kde v zime, ak nechceme zamrznúť, treba výdatne kúriť a to prakticky všade drevom. Lenže cena dreva každým rokom utešene stúpa a vôbec sa pritom neberie ohľad na to, že žiadateľ strávil celý život v práci u ŠL, kde si v slote a daždi zadovážil slušnú reumu a iné zaujímavé choroby. Chcel by som apelovať na vedenie podniku, že by bývalým zamestnancom poskytli pri kúpe dreva, alebo pri samovýrobe (pokiaľ ešte vládzu) nejakú zľavu čo by nám pri našich smiešnych dôchodkoch veľmi pomohlo. Myslím, že poskytnutie zľavy by š.p. LESY SR hádam nepoložilo na koliená. ■

Jozef Bacúr



Cesta hrdinov SNP človeka preverí najmä psychicky

Jednou z najvýznamnejších turistických magistral na Slovensku je Cesta hrdinov SNP. Prechádza celým Slovenskom od Duklianskeho priesmyku na severozápade krajiny až na západ po Bradlo, odtiaľ pokračuje na Devín ako Štefánikova magistrála. Jej absolvovanie si vyžaduje 25 – 28 dní pochodu. Cesta hrdinov SNP má celkovú dĺžku približne 750 kilometrov a prechádza väčšinou významných horských oblastí Slovenska, ktoré zohrali dôležitú úlohu počas Slovenského národného povstania a počas oslobodzovania krajiny v rokoch 1944 až 1945. Dnes vám prinášame rozhovor s človekom, ktorému sa podarilo túto magistrálu prejsť. **Jakub Sol'anka** – lesník, ktorý svojim výkonom inšpiroval ďalších nasledovníkov. Je spoluzakladateľom internetového portálu CestaSNP.sk, ktorý propaguje a pomáha nájsť odhodlanie mnohých ďalších záujemcov k rozhodnutiu, vydať sa na túto cestu.



Ďumbier

Ludia sa zaujímajú o rôzne veci, ty sa už od svojich detských čias venuješ lesníctvu a prírode. Viem, že už strednú školu si absolvoval s lesníckym zameraním, čo ťa k tomu viedlo?

Od malička som vyrastal v paneláku, a preto ma stále lákalo vypadnúť do lesa. K tomu ma viedli aj moji rodičia, ktorým som za to vďační, že ma posunuli práve na túto cestu. Neskôr som sa chcel stať taxátorom, no postupom času ma štúdium zaviedlo do oblasti geodézie a fotogrametrie v lesníctve.

Si absolventom lesníckej fakulty v odbore Geoinformačné a mapovacie techniky v lesníctve, čomu sa v súčasnosti venuješ?

Momentálne som interný doktorand na Technickej Univerzite vo Zvolene na katedre hospodárskej úpravy lesov a geodézie. V rámci dizertačnej práce sa venujem oblasti využitia digitálnej fotogrametrie v lesníctve.

Prejsť celú cestu hrdinov SNP je výzvou pre mnohých z nás, ty si ju prešiel aj s kamarátom Ladislavom Cicoňom ako ste sa pripravovali?

Celý nápad sa v našich hlavách zrodil asi rok pred samotnou cestou. O ceste hrdinov SNP sme sa dozvedeli z internetu, dovtedy sme o nej vôbec nepočuli. Hneď ako sme zistili, o čo ide, nevedeli sme sa vzdať myšlienky vydať sa na cestu. Na začiatku sme sa pripravovali predovšetkým fyzicky. Dosť sme behali po horách, nosili plné rucksaky s fľašami s vodou a celkovo sa udržiavali vo výbornej kondícii. Až neskôr sme pochopili, že celý prechod je predovšetkým o psychickej sile a odhodlaní. Vydržať celé štyri týždne s jedným človekom, v ťažkom teréne, za zlého počasia a nabiehajúcej ponorky je veľmi ťažké.

Absolvovať cestu dlhu 750 km nie je jednoduchá záležitosť, čo by si mal každý uvedomiť pred cestou a čo si zobrať so sebou?

Ako som už povedal, absolvovať celú trasu je predovšetkým o psychickom odhodlaní. Človek, ktorý už od začiatku o prechode pochybuje a rozmýšľa o tom, že cestu nedokončí, má na úspech len malú šancu. Ďalšou dôležitou vecou je váha rucksaku. Veľa ľudí robí chybu, že si hneď na začiatok nabalia strašne ťažký rucksak, čo ich morálne a fyzicky totálne zničí. Pochod po niekoľkých dňoch ukončia. Veľa ľudí sa taktiež vydáva na cestu osamote a často na to nie sú pripravení. Dokonca sa stáva, že je to po prvýkrát čo šliapu úplne sami.

V našom prípade sme počas prechodu bojovali predovšetkým so silnou ponorkovou chorobou. Predsa sme šli len dvaja a po krátkom čase sme si začali silne liezť na nervy. No aj napriek tomu, sme celú trasu dokončili a odstupom času sme sa navzájom od seba dozvedeli, že každý z nás by pokračoval aj sám, keby ten druhý odpadol.

Po zvládnutí cesty ste založili internetový portál, mohol by si nás s ním v krátkosti oboznámiť?

Po absolvovaní prechodu padlo rozhodnutie založiť portál a zverejniť všetky skúsenosti a vedomosti na jednom mieste, keďže takýto komplexný zdroj informácií o tak špecifickej túre, akou Cesta hrdinov SNP rozhodne je, na slovenskom internete chýbal. Prvou verziou bola jednoduchá internetová stránka, ktorá obsahovala naše krátke zápisky z cesty a pár dobrých rád. Až o dosť neskôr sme sa rozhodli založiť portál v takej podobe, ako ho je možné vidieť v súčasnosti. Naším hlavným cieľom bolo predovšetkým zapojiť samotných ľudí, ktorí trasu zvládli, alebo sa o to aspoň pokúsili, aby zdieľali

svoje skúsenosti aj s ostatnými a podieľali sa tak na tomto zaujímavom projekte.

Po spustení portálu sme nadviazali spoluprácu s OZ Freemap Slovakia, s ktorým sme spustili jedinečnú službu LIVE Sledovanie. LIVE Sledovanie je určené pre turistov, ktorí sa vydávajú na Cestu hrdinov SNP alebo jej značnú časť a slúži na zasielanie správ pomocou mobilného telefónu a polohy odčítanej z GPS alebo mapy. Tieto správy sú okamžite zobrazené na stránke spolu s polohou na mape a sú tak prístupné čitateľom v reálnom čase. Veľakrát prechod účastníka prežívajú aj samotní čitatelia a podporujú ho svojimi správami v diskusií. Ľudia, ktorí sa do LIVE Sledovania zapojili si túto službu veľmi pochvalovali. Jedná sa totiž aj o elektronický denník prechodu, ku ktorému sa čitatelia môžu kedykoľvek vrátiť a prežiť prechod znova. Vďaka prepojeniu s mapou sú všetky myšlienky spojené s konkrétnym miestom a denník tak nadoháda ďalší rozmer.

Medzi ďalšie dôležité služby, ktoré portál ponúka je možnosť nájsť si partáka na putovanie, prezrieť si množstvo fotografií, pridať sa do zoznamu absolventov či prečítať si veľké množstvo článkov o možnosti prespania, doplnenia tekutín alebo občerstvenia sa pri pivku.

Na portáli sú cestopisy ľudí, ktorí cestu absolvovali. Koľko takýchto ľudí máte zmapovaných?

Presný počet absolventov nevie ani nikto, no snažíme sa spraviť ucelený zoznam ľudí, ktorí cestu zvládli. Je to na báze dobrovoľného prispánia sa na zoznam. Je to však veľmi ťažké, pretože mnoho ľudí o portáli vôbec nevie, alebo chýba záujem sa zapojiť, či napríklad starší absolventi nepoužívajú ani internet.

Ak sa pýtaš priamo na ľudí, ktorí Cestu hrdinov absolvovali, napísali cestopis



Strážov

a uverejnili ho na CestaSNP.sk, tak tých zatiaľ vieme zrátať na prstoch jednej ruky. Prednedávnom sme sa však dozvedeli o chlapíkovi, ktorý celý 750 km dlhý prechod zvládol za 7 dní. Uverejnili sme jeho úžasný cestopis plný neuveriteľných myšlienok a všetkým môžeme jeho prečítanie odporučiť.

Portál sa teší pomerne veľkému záujmu, stále na ňom niečo pribúda, je pekne spracovaný, kde vidíš perspektívu portálu?

Celý portál sa snažíme stále vylepšovať a dopĺňať, ale všetkým prácam sa venujeme len dobrovoľne v rámci nášho voľného času, preto vývoj nepostupuje tak, ako by sme si predstavovali. Na začiatku leta sme začali s vývojom digitálnej mapy v spolupráci s programátorskou firmou Gista z Prešova. Našli sme dvoch študentov, ktorí tak mali možnosť vyskúšať si super záťaž a prácu v profi firme na zaujímavej

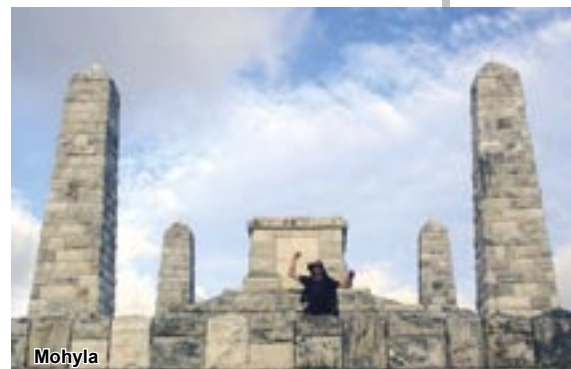
aplikácii. Gista to celé odborne zastrešovala a samozrejme sponzorovala finančne. Mapa bude obsahovať dôležité body na trase (útulne, pramene, potraviny, pohostinstvá atď.), zobrazovanie správ z LIVE Sledovania a možnosť interaktívneho pridávania bodov a fotografií priamo užívateľmi. Určite to posunie portál o veľký krok dopredu.

Chcel by si niečo odporučiť ľuďom, ktorí sa nevedia rozhodnúť či ísť alebo nie? Absolvoval by si prechod znova?

Určite by som sa na trasu vydal znova. Prechod SNP-čka posunie človeka po psychickej aj fyzickej stránke dopredu. Dozvie sa viac o svojich osobných limitoch, prezrie si krásy Slovenska, ktoré z okna auta určite neuvidí. Je to najlepšia možnosť ako spoznať túto krajinu a ľudí, ktorí tu žijú. Ak si na trasu trúfate a zaujala vás, určite sa do toho pusťte. Alebo skúste SNP-čko po častiach s prespávaním na chatách a v penziónoch. Budete poznať Slovensko ako nikto iný.

Ďakujem za rozhovor ■

Ivan Hanula



Mohyla



Prístrešok Jama



Nízke Tatry



Devín posledný

Jánošíkova bašta

Hubárska sezóna

Naše lesy sú zvyčajne pre hubárov rajom, tohto roku to nebolo tak. Sezóna bola slabá. Hubárstvo má na Slovensku tradíciu, pre mnohých sú chvíle strávené zberom húb pri potulkách prírodou príjemným oddychom a koníčkom.

Huby sú súčasťou ekosystému našich lesov a priam okrasou lesa od jari do jesene. To, čo vidíme, je plodnica a je to len malá časť hubovej rastliny. Väčšiu časť tvorí podhubie (micélium). Medzi hubami a prostredím, v ktorom rastú, sú úzke vzťahy. Vo všeobecnosti huby potrebujú pre svoj rast vlhké prostredie.

Aké huby tento rok rástli, kde sme ich mohli nájsť a prečo bola slabá sezóna, a tiež o tom, aké je to mať svoj koníček aj ako prácu, sme sa porozprávali s pánom Ing. Stanislavom Glejdurom z Katedry aplikovanej ekológie, z Technickej univerzity vo Zvolene.

Ako sa človek stane mykológom? Hubárčenie je vášň, kedy ste jej prepadli vy?

Už od malička som milovníkom prírody, lesov a hôr. Venujem sa aj horolezectvu. V roku 1987 som sa zúčastnil expedície do Himalájí. Himaláje sú púste hory plné ľadu a skál. Po návrate domov na Slovensko som si už pri prvých prechádzkach po lesoch uvedomil, ako je tu doma krásne, aké sú príjemné naše lesy a učarovali mi huby. Bol som hubár amatér ako každý iný. Prvé záujmy boli praktické – poznať čo najviac druhov pre konzumáciu do hrnca.

Asi v prvej polovici 90 tých rokov moja vášň prerástla do potreby vedieť o hubách viac, orientovať sa v systéme húb, chápať ich vzťah k prostrediu. Vtedy to prepuklo a drží ma to dodnes. Mykológia je veda, čím dlhšie ju študujem a skúmam zisťujem, že sa mám toho ešte veľa čo učiť.

Prezradte nám, prečo tento rok nebola hubová sezóna akú si mnohí z nás predstavovali? Ako to vidíte vy?

Sezóna nebola dobrá pre slabé zrážky. Už minuloročná zima bola suchá. Letné búrky boli iba v prvom júnovom týždni a zrážky skončili v júli. Odvtedy už poriadne nepršalo.

Pre mňa ako mykológa, ktorý sa zaoberá hlavne radom čiaškotvarých húb (Pezizales) bola paradoxne výborná sezóna. Tieto huby rastú na trvalo vlhkých miestach ako sú brehy potokov, alebo jarky popri lesných cestách. Vlhko v kombinácii s dlhotrvajúcim teplom vytvorili výborné podmienky pre rast týchto húb. Keby som sa venoval inej skupine, aj ja by som bol sklamaný.

Každý rok v spolupráci s Lesníckym a drevárskym múzeom organizujete výstavu húb. Tento rok sa jubilejný pätnásty ročník neuskutočnil pre zlú sezónu. Povedzte nám aké boli začiatky? Môžeme na výstave vidieť aj živé huby?

Napadlo mi, že aj vo Zvolene by mohla byť takáto výstava. Oslovil som LDM, ktoré mi vyšlo v ústrety. Prvý ročník bol najťažší. Musel sa vytvoriť systém výstav, pripravila sa tlač informačných panelov a pod. V tej dobe som bol sám a neskôr pristúpil profesor Gáper.

Spolupráca s ním je veľmi prínosná a tvoríme efektívny tím.

Na výstave sa prezentujú predovšetkým živé huby. Chodíme ich zbierať na osvedčené lokality, kde sa ich vyskytuje veľa druhov. Priebeh je asi taký, že tri dni pred výstavou lietame po Slovensku a zbierame huby. Jeden deň ich potom inštalujeme a samotná výstava trvá tri až štyri dni. Huby rýchlo podliehajú skaze, počas výstavy niektoré exempláre vymieňame. Súčasťou výstavy je aj súťaž o najväčší počet prinesených úlovkov. Víťaz býva odmenený hodnotnou knihou o hubách. V niektorých rokoch nie je problém vystaviť aj viac ako 300 druhov. V suchých rokoch nachodíme veľa kilometrov, aby sme našli dostatok výstavných kusov. Vo výnimočne suchých rokoch, ako bol tento, výstavu neorganizujeme, pretože naozaj niet z čoho.

Na Slovensku rastie veľké množstvo húb. Viete nám povedať, aké je toto množstvo? Koľko druhov jedlých húb rastie na Slovensku?

Na Slovensku môžeme nájsť takmer 3000 druhov voľným okom viditeľných húb.

Jedlých húb je pomerne veľa, na konzumáciu je doporučených okolo 100 druhov. Vedomosti o jedlosti sa neustále posúvajú ďalej. Niektoré druhy v minulosti bežne konzumované, sú podľa súčasných poznatkov dokonca aj zdraviu nebezpečné. O jedlosti mnohých húb vieme zatiaľ málo, lebo nebolo skúmané, či obsahujú jedovaté látky.

V národných parkoch a iných osobitne chránených častiach krajiny je zakázané zbierať huby. Môžete nám prezradiť čo hovoria zákony o zbere húb?

Vo vyhláške Ministerstva životného prostredia z 9. januára 2003, ktorou sa vykonáva zákon 543/2001 o ochrane životného prostredia a krajiny je aj zoznam chránených druhov húb. Za zber týchto húb je finančný postih. Na všetkých chránených územiach je zakázané zbierať huby rovnako, ako je zakázané zbierať iné lesné plody. Zmyslom ochrany húb je predovšetkým chrániť biotopy ako celok. Mnohé zo vzácných biotopov sú citlivé na



Rýdzik filavoružový

akékoľvek zmeny prostredia v ktorom žijú.

Existuje veľa návodov na to, ako správne odtrhnúť hubu. Aký je správny postup? Čo s hubou, ak je napríklad červivá. Máme ju zahodiť, zahrabať, alebo rozrezať a porozhadzovať po okolí?

Najšetrnejší spôsob je hubu odrezať tesne nad zemou. Keď sa huby nešetrne vytrhnú z pôdy narušuje sa pôdny kryt a poškodí sa mycélium, ktoré je v pôde. Huby, ktoré sa nedajú použiť v kuchyni, pretože sú červivé netreba nosiť domov. Len ak by sme sa chceli pochváliť čo najväčším dubákom. Červivé huby je lepšie nechať v lese, kde sme ich našli. Ničiť, alebo kopať do húb, ktoré nepovažujeme za jedlé, nie je správne. Iní, vzdelanejší hubári ich možno poznajú a urobia im radosť. Okrem toho, huby majú svoje miesto v prírode, sú dôležitým prvkom biodiverzity.

Ako si môže menej zdatný hubár overiť, že huby, ktoré nazbiera sú jedlé? Vziať atlas pod pazuchu a ísť do lesa?

Porovnávať hubu s atlasom priamo v teréne nie je vhodný spôsob určovania hlavne, ak chceme hubu na konzumáciu. Najlepšie je zobrať domov celú plodnicu aj s hlúbikom tak, aby sa zachovali všetky poznávacíe znaky. Doma si poznávacíe znaky popíšeme a až tento popis porovnáваме s atlasom. Platí pravidlo: ak si nie sme na 100% istý správnym určením, hubu v žiadnom prípade nekonsumujeme. Hrozí nám, že si skomplikujeme život a popripade oň môžeme prísť. S neznámou hubou sa môžeme vždy obrátiť na odborníka.

Huby majú rôzne chute a môžeme ich upravovať rôznym spôsobom. Ktorá huba je podľa vás najchutnejšia a akým spôsobom ju pripravujete?

Sto ľudí sto chutí. Niektoré huby sa hodia na takú a niektoré na inú prípravu. Ja osobne veľmi obľubujem polievku z kuriatok. Bedle sa hodia na vyprážanie, dubáky na sušenie. Hríby s bielou dužinou sú najlepšie sušené, lebo sušením v nich prebieha fermentácia ktorá vlastne spôsobí, že sušené dubáky majú nezameniteľnú silnú vôňu. Fantázii sa medze nekladú. ■

Ivan Hanula



Identifikácia druhov



Na výstave

Tradičné remeslá pre dnešok



Odkaz remesiel opracovania dreva

Lesnícke a drevárske múzeum vo Zvolene obohatilo informačnou konferenciou s medzinárodnou účasťou **Tradičné remeslá pre dnešok (19. -20. októbra 2011 vo Zvolene)** historické východiská remesiel, súčasné podoby a perspektivy uplatnenia spracovania dreva na vidieku.



Referáty tematických okruhov poskytli široký pohľad na remeslá ako základ obživy obyvateľov vidieka v minulosti:

Domácka výroba z dreva a ľudové drevospracujúce remeslá – PhDr. Martin Mešša, Tesárstvo a drevené konštrukcie v architektúre – Ing. arch. Katarína Vošková, Debnárstvo, kolárstvo, tokárstvo a ostatné remeslá – Mgr. Juraj Herman, Stolárstvo a nábytok – Mgr. Marta Janovičková,

Voľná výtvarná tvorba z dreva a drevo vo výtvarnom prejave – Mgr. Katarína Chmelinová, PhD.

Ku každému nosnému referátu priradili koreferáty, čím zvýraznili záslužnú prácu múzeí na Slovensku, v Českej republike, Maďarsku a v Poľsku pri vzdelávacích podujatiach.

Zaznievali odporúčania, že drevo si treba viac vážiť. Podnetné pre prítomnú pol stovku podnikateľov a predstaviteľov

Náročnosť prechodu remeselného opracovania dreva do súčasných technológií uviedla v úvodnom príhovore riaditeľka Lesníckeho a drevárskeho múzea Mgr. Ľubica Miľanová (vpravo). Konferenciu obsahovo pripravila a organizačne zabezpečila Mgr. Zelmira Šípková. Na otvorení bol prítomný generálny riaditeľ LESY SR, š.p. Ing. Igor Vizslai.

samospráv z vidieka bolo využitie odpadu z dreva, skrášlenie výrobkov formou už zabudnutých klinových a rybinových spojov, kontinuita remeselnej práce po viacerých desaťročiach, zakomponovanie viac dreva do stavieb a drevených konštrukcií, následné umiestňovanie stavieb do centier urbanizmu. Témy neobišli ani priblíženie osobností, remeselné spracovanie modernými metódami, premenu tvárneho materiálu z odpadových kúskov dreva.

Zaujal nový efekt z výroby drevených šperkov: zhodnotenie bude vyššie z jedného stromu ako spracovanie štiepky z kamiónu dreva. ■

Dr. Anton Mrník

(Pred)Vianočný darček

Blíži sa čas Vianoc, tradičný čas vzájomnej solidarity, spolupatričnosti, preukazovania pozornosti, rozdávania darčiekov. Ľudia sú k sebe milí, akosi si uvedomujú vzájomnú blízkosť, vzájomnú potrebu.

Keď mi zavola Ing. Norbert Galčík, riaditeľ OZ Smolenice a ponúkol nápad vykonať umelú obnovu lesa s finančnou podporou súkromnej firmy, o Vianociach a rozdávaní darčiekov ešte asi nikto nerozmýšľal. Hneď som súhlasil. Dôvodom pre toto okamžité rozhodnutie bol fakt, že po spracovaní vetrovej kalamity z mája 2011 zostalo na LS Bratislava vyše 150 ha holín, ktoré čakajú na obnovu.

Po prvých stretnutiach, telefonických a elektronických komunikáciách sme sa za pekného slnečného rána dňa 12.11.2011 v lokalite Salaš na LS Bratislava stretli so zamestnancami firmy TECHO s.r.o. z Bratislavy a ich rodinnými príslušníkmi v počte 17 dospelých a 6 detí. Po úvodných slovách boli účastníci brigády rozdelení do dvoch skupín a poučení o správnych pracovných postupoch pri vykonávaní umelej obnovy lesa. Prvá skupina zalesnila v JPRL 617 10 sadenice smreka v počte 100 ks jamkovou, druhá sadenice buka v počte 150 ks štrbinovou sadbou. Na záver všetci spoločne vykonali mechanickú ochranu proti zveri kopnou priadzou. Na všetko dohliadali vedúci LO Ján Solčianský, Peter Zúbek a Peter Bárdoš ktorí boli pripravení odpovedať na akékoľvek otázky brigádnikov.

Celkovo hodnotím tento deň ako vydarený. S finančným príspevom ako aj brigádou firmy TECHO s.r.o. sa podarilo obnoviť 1 ha z kalamitných holín na LS Bratislava, podarilo sa však aj prezentať pár ďalším ľuďom funkcie lesa a prácu lesníkov potrebnú pri zabezpečovaní trvalo udržateľného obhospodarovania lesov. Môže sa to zdať ako maličkosť ale veľké veci sa predsa skladajú z maličkostí. Vďaka za tento (pred)vianočný darček. A teším sa na ten veľkonočný, prvotné rokovania prebehli úspešne. ■

Martin Knurovský, vedúci LS Bratislava



Rekordná trofej daniela z Betliara



Kaštieľ Betliar

Tohtoročná danielia ruja a sezóna lovu danielov na OZ Rožňava vo Zvernici Betliar bola mimoriadne dobrá a úspešná. Počas mesiaca október sa poľovným hosťom podarilo uloviť 8 danielov II. a III. vekovej triedy, z ktorých sú 2 trofeje bronzové, 1 strieborná a až 4 trofeje dosiahli bodovú hodnotu zlatej medaile.

Zlatý klinec sezóny prišiel 28. októbra 2011, kedy sa poľovnému hosťovi v doprovode poľovníka špecialistu Lubomíra Árvaya st. podarilo v podvečerných hodinách uloviť rekordného daniela vo veku 8 rokov. Jeho trofej dosiahla na základe prvého predbežného merania bodovú hodnotu 213,44 bodov CIC, čo prekonallo všetky očakávania a znamená to historicky najsilnejšiu trofej daniela z Betliara a jednu z najsilnejších trofejí daniela z revírov Lesov SR vôbec, pravda aj keď do oficiálneho hodnotenia komisiou CIC môže táto trofej ešte niekoľko bodov stratiť. Táto trofej daniela má takmer ideálny tvar a parametre lopát s priemernou dĺžkou 49,2 cm a šírkou takmer 20 cm čo je pre výslednú bodovú hodnotu rozhodujúce.

Doteraz najsilnejší daniel z Betliara ulovený v roku 2005 mal hodnotu 197 bodov CIC a posledné roky sme tu očakávali prekonanie magickej hranice 200 bodov CIC. Že sme tomu blízko, dávalo tušiť pozorovanie tohto mimoriadne dobrého daniela v sezóne 2010 a aj nájdenie jeho jedného zhodu na jar 2011 s hodnotou 200 bodov CIC.

Podľa historických záznamov bola daniela zver do Betliara dovezená v roku 1887 grófom Emanuelom Andrásym, kedy tu po dokončení prestavby Betliarského poľovníckeho kaštieľa bola v roku 1885 vybudovaná aj zvernica s výmerou 575 ha. Po obnovení Betliarskej zvernice vtedajšími Východoslovenskými štátnymi lesmi v roku 1967 sa obnovil aj chov daniely zveri, ktorá sa spolu s muflónou zverou stala hlavnou zverou vo zvernici. Danielia zver sa do Betliara doviezla z viacerých známych chovov, no predovšetkým z maďarského Gyulaja. Napriek vynaloženému úsiliu sa však v 70. a 80. rokoch nedostavili očakávané výsledky vo forme produkcie zlatých trofejí – oficiálne z tohto obdobia pochádza len 1 zlatá trofej daniela.

Ďalšia etapa chovu daniely zveri v Betliari začala po roku 2004, kedy sa po generálnej rekonštrukcii a rozšírení zvernice na 1 696 ha znížil početný stav daniely zveri, upravil sa pomer pohlavia, stanovili sa cieľové stavy 250 kusov daniely zveri popri 250 kusoch jelenej zveri. Aj keď sa v tomto období do Betliara nedoviezol žiaden nový kus daniely zveri na občerstvenie krvi, zlepšením úživnosti prostredia a systému starostlivosti o zver vo zvernici sa podarilo v priebehu niekoľkých rokov podstatne zlepšiť trofejovú kvalitu pôvodných betliarskych danielov.

Magickú hranicu daniely trofeje 200 bodov CIC sa týmto v Betliari už podarilo prekonať. No zostáva naplňať ešte ďalšie očakávania a dosiahnuť ďalšie méty, napríklad trofej muflóna 230 bodov CIC a jeleňa 220-230 bodov CIC, ktoré by reprezentovali profesionálnu úroveň poľovníctva Lesov SR. A k tomu je treba aj v Betliari veľa poľovníckej a chovateľskej trpezlivosti a disciplíny. ■

Marcel Lehocký, OZ Rožňava

Zala – prehliadka jeleních trofejí

Populácia jelenej zveri v maďarskej župe Zala patrí k tým najlepším a najkvalitnejším nielen v samotnom Maďarsku, ale aj v Európe vôbec. Stretávajú sa tu všetky priaznivé faktory pre jeleniu zver a to kvalitný genofond, mimoriadne priaznivé prírodné podmienky v pahorkatinách so zrážkami 800-900 mm a vysoká profesionálna úroveň poľovníckeho hospodárenia s jeleňou zverou. Príkladom toho bola aj prehliadka ulovených jeleňov z revírov štátnych lesov v Zale, ktorej jubilejný – 10. ročník sa konal popoludní 14. októbra 2011 a bola to ozajstná lahôdka pre stovky jeleniarov, ktorí sa tu zišli. Tejto prehliadky trofejí sa po prvýkrát ako hostia štátnych lesov v Zale zúčastnili aj niekoľko zástupcovia Lesov SR, š.p. z našich najvýznamnejších jeleních revírov.

Štátne lesy v Zale obhospodarujú spolu 74 tis. ha poľovnej plochy, ktorá je rozdelená len do 3 veľkých režijných revírov. V zmysle poľovníckej legislatívy je v Maďarsku lov trofejových jeleňov v najvyšších vekových triedach možný v čase od 1. septembra do 30. novembra, teda len v období jelenej ruje a tesnej po nej. Po 1. novembri je priestor len pre selektívny lov jeleňov v nižších vekových triedach.

Prehliadka trofejí, ktorú štátne lesy v Zale tradične organizujú v polovici októbra, je v našom ponímaní chovateľskou prehliadkou avšak v inom termíne, ako sme u nás zvyknutý. Po jelenej ruji sa v Zale sústreďa na hodnotenie všetky trofeje jeleňov ulovených poľovnými hosťami v režijných revíroch. Následne je počas jedného odpolednia väčšina z týchto trofejí vystavená pre verejnosť v samotnom srdci Zalských revírov – pred historickým poľovníckym zámočkom Szentpéterföldre. Trofeje sú tradične aranžované v dvoch kruhoch, pričom vo vnútornom kruhu sú umiestnené najsilnejšie zlaté trofeje. Po výstave sú trofeje odovzdané hosťom a následne je zostavený a vydaný katalóg s fotografiami a bodovacími tabuľkami všetkých trofejí. Na jar sa na tom istom mieste koná aj prehliadka nájdených jeleních zhodov.

Obraz o kvalitách jelenej zveri v Zale bolo možné si vytvoriť z vystavených trofejí a aj z výsledkov a čísel, ktoré pri slávnostnom otvorení výstavy prezentoval Pál





Otvorenie výstavy riaditeľom a poľovným referentom štátnych lesov v Zale

Tamás – poľovný referent štátnych lesov v Zale. Počas jelenej ruje 2011 sa v revíroch štátnych lesov v Zale na spomínanej ploche 74 tis. ha ulovilo 173 jeleňov, z čoho bolo 128 medailových a len 45 nemedailových. Z ulovených medailových jeleňov bolo 52 bronzových, 40 strieborných a neuveriteľných 26 jeleňov dosiahlo bodovú hodnotu zlatej medaily. Vzhľadom k bodovej hodnote majú trofeje jeleňov pomerne vysokú hmotnosť od ktorej je odvodený aj cenník lovu. Priemerná hmotnosť trofejí všetkých 173 jeleňov bola 7,8 kg a priemerná hmotnosť 128 medailových trofejí bola 8,26 kg. Pritom trofeje 3 jeleňov mali hmotnosť vyše 12 kg. Trofeje troch ulovených jeleňov presiahli bodovú hodnotu 230 b. CIC a najsilnejšia trofej tejto sezóny mala 236,90 bodov CIC. Väčšina týchto silných zlatých jeleňov sa loví vo vysokom veku a to až 13-15 rokov, čo svedčí tiež o trpezlivom a profesionálnom prístupe personálu k chovu a lovu jelenej zveri. Veľkú pozornosť návštevníkov budilo aj množstvo raritných trofejí jeleňov, ktoré sa len tak každý deň nevidia.

Ale to však nebolo všetko, pred poľovníckym zámočkom boli ešte vystavené dve mimoriadne trofeje jeleňov z roku 2011, ktoré sa však nedostali do oficiálnych štatistík štátnych lesov v Zale. Prvou

bola trofej jeleňa, ktorý sa s parožím v lyku zamotal a uhynul v elektrickom ohradníku, akými je kvôli škodám zverou oplotená väčšina poľnohospodárskych pozemkov v Zale. Jeho bodová hodnota bola predpokladaná na 242 bodov CIC. Tou druhou mimoriadnou trofejou bola trofej jeleňa – nepravidelného štrnásťtoráka ktorá s hmotnosť 15,04 kg dosiahla 261,41 bodov CIC. Impozantná je dĺžka kmeňov, ktorá presahuje 130 cm. Je to historicky druhá najsilnejšia trofej jeleňa v župe Zala a zároveň patrí do prvej desiatky najsilnejších jeleních trofejí v Maďarsku. Trofej jeleňa s bodovou hodnotou presahujúcou 260 bodov CIC by zároveň predstavovalo najsilnejšiu trofej jeleňa uloveného v režijných revíroch štátnych lesov v Zale, na ktorú už roky čakajú. O to zaujímavejši, ako samotná trofej, je príbeh ulovenia tohto jeleňa. Jeleňa posledné roky pozorovali v režijnom revíri Nagykanizsa s výmerou 42 346 ha, z posledných dvoch rokov mali z neho aj zhody a v roku 2011 očakávali úlovok tohto rekordného jeleňa. Začiatkom ruje 2011 sa však tento jeleň nečakane objavil v najbližšom susediacom poľovníckom združení Lovászi – Olajbányász s výmerou 4 684 ha, kde ho nikdy predtým nevideli. Jeleň sa objavil vo chvíli, keď na posede v tomto revíry sedel poľovnícky sprievodca s hosťom, ktorý plánoval uloviť jeleňa s hmotnosťou trofeje do 8 kg. Sprievodca rýchlo presvedčil hosta k výstrelu údajne s odôvodnením, že je to len štrnásťtorák a že nebude mať viac ako 8 kg. Jeleňa sa im podarilo uloviť a jeho trofej dosiahla oficiálnu hmotnosť 15,04 kg, čím sa jeho cena vyštverala do závratnej výšky. Šťastný či skôr už teraz nešťastný hosť je ochotný zaplatiť trofej jeleňa maximálne do 11 kg. No zrejme sa toto nedorozumenie nakoniec vyrieši tak, že trofej jeleňa bude prehlásená za národné bohatstvo a bude umiestnená v národnom poľovníckom múzeu v Budapešti. Hosť potom zaplatí len 20 % z hodnoty jeleňa a obdrží kópiu trofeje.

Aj takýto bol jubilejný 10 ročník výstavy jeleních trofejí v legendárnej Zale. ■

Marcel Lehocký, OZ Rožňava



Posledný zhody tohto mimoriadneho jeleňa nájdete v režijnom revíri štátnych lesov v Zale

Pracovné stretnutie lesných pedagógov 2011 v Tajove



Výmena skúseností a zážitkov, nové podnety a diskusie o lesnej pedagogike sa každoročne stávajú hlavným dôvodom pracovného Stretnutia lesných pedagógov. Tento rok majú lesní pedagógovia diskusiu obohatenú o tému viac, je predsa Medzinárodný rok lesov 2011.

V koordinačnej spolupráci Národného lesníckeho centra - Ústavu lesníckeho poradenstva a vzdelávania Zvolen a lesníckych inštitúcií, pre ktoré je lesná pedagogika kľúčovým nástrojom práce s verejnosťou pre otázky lesníctva sa lesní pedagógovia stretli v hoteli Lesák v „tajomnom“ prostredí Tajova. Cieľom nebolo len opätovne sa stretnutie starších a „čerstvých“ lesných pedagógov, ale najmä sprostredkovanie toho, čo sa zrealizovalo pre ľudí a les od nášho posledného kontaktu. Na tohtoročné pracovné stretnutie priniesli lesní pedagógovia veľa nových podnetov, z vlastných lesných vychádzok a zahraničných ciest či stretnutí.

„V porovnaní s pracovnými seminármi lesných pedagógov v Českej republike, vidím veľký prínos práve vo vzájomnej prezentácii overených nových aktivít priamo od kolegov lesných pedagógov“ povedala Jarka Rišková, lesná pedagogička z Hraníc na Morave z Českej republiky, ktorá ako lektorka predstavila aktivity, ktorými sa aj odborné témy z lesníctva stávajú prístupnejšie pre laickú verejnosť.

Vďaka podnetnej teoretickej aj praktickej obsažnosti pracovného stretnutia a priateľskej atmosféry, lesní pedagógovia veria v úspech a záujem o lesnú pedagogiku do budúcnosti. Nie je ľahké vymyslieť aktivity, ktorými sa upúta pozornosť a je možné ich aplikovať rovnako u detí, ako aj dospelých. Je viac ako isté, že človek, ktorý takú „aktivitu“ vymyslí, musí veriť v jej zmysel a jej tvorba je realizovaná srdcom.

„Lesná pedagogika je veľkou školou nielen v pracovnej oblasti, ale aj v osobnom živote. Získať ocenenie od kolegov je veľkou poctou a zároveň motiváciou pre moju prácu. Práve spolupráca s lesnými pedagógmi je mojou najväčšou inšpiráciou. Ďakujem, Vám“ povedala tohtoročná víťazka ankety NAJ LESNÝ PEDAGÓG 2011, Ing. Andrea Melcerová z NLC – ÚLPV Zvolen.

Záverom môžeme zhodnotiť spokojnosť plne inšpirovaných ľudí a opätovný zápal pre dobrú vec, ktorý nám vydrží minimálne do nasledujúceho stretnutia lesných pedagógov v roku 2012. ■

Marianna Konopová, VLM SR, š.p.



Vždy s úsmevom a optimizmom – taký bol náš Kurz lesnej pedagogiky

Napísať niekoľko riadkov o kurze lesných pedagógov nie je ťažké, až do chvíle pokým nechytíte pero do ruky. Dosť prekvapivo začnem asi od začiatku. Rozhodnutie, či sa zúčastním tohto kurzu, netrvalo dlho. Keďže som nevedel do čoho idem a ja som tvor zvedavý, povedal som áno.

Po príchode na miesto konania, hotel Lesník Turčianske Teplice, nás príjemne prekvapil priateľský prístup organizátora vzdelávacej akcie. Pracovníčky a lektorky z NLC Zvolen podobné kurzy majú zvládnuté výborne a najšť niečo zlé v príprave a organizovaní akcie by sa nepodarilo najšť ani našej podnikovej kontrole.

Ťažko povedať podľa akého kľúča boli vybraní účastníci kurzu, no treba skromne povedať „Vybrali ste veľmi dobre“. Na rozdiel od nášho školstva tu bola prevaha mužov. Našu partiu skrášľovali aj 3 lesníčky z rôznych kútov Slovenska. Kto sa náhodou bojí absolvovania tohto kurzu, nech sa bojí pokojne ďalej, aj keď sa nie je čoho báť. Veď nejde o návštevu zubá-

ra a navyše sme všetci lesníci a predsa „kto sa bojí, nesmie do lesa“.

V porovnaní s úzko špecifickými kurzami, týkajúcich sa konkrétnej lesníckej činnosti, kurz lesnej pedagogiky nás mal pripraviť ako správne a hlavne účelne odkomunikovať naše odborné vedomosti laickej verejnosti v širšom ponímaní. V spolupráci s prizvanými lektormi, z oblastí ako sú pedagogika, špeciálna pedagogika, psychológia a iné, ale aj pri prezentá-

cií fantázie a šikovných rúk, pri práci s prírodným materiálom, ubehol čas až nebezpečne rýchlo. Je pravdou, že pri niektorých prednáškach som sa cítil dobre, no občas som hneď nerozumel všetko, ale viem že prax ma naučí. Nikdy nezabudnem, ako sa pri práci s prírodným materiálom päť chlapcov ťažovalo medzi sebou o tavnú pištoľ, aby naše prvotiny potešili doma manželky či priateľky. Vrcholom našej prípravy boli lesné vychádzky s predškolákmi a žiakmi I. stupňa ZŠ v Turčianskych Tepliciach, ktoré sme absolvovali v rámci praktického tréningu. Tolko zložitých otázok Vám nedá žiadna skúšobná komisia pri odbornom preskúšaní z lesníctva. „Umravniť“ deti pri rôznych hrách, ako sú napríklad jašteričky a dravec, by mala problém možno aj zásahovka, ale 15 lesných pedagógov našlo spôsob ako to spoločne zvládnuť.

Verím, že môžem hovoriť nielen za seba, kurz bol iný ako všetky čo som doteraz absolvoval. Za jeho zaujímavý obsah, ktorý nám dal veľa aj do osobného života a bezproblémový priebeh sa patrí všetkým čo sa na ňom podieľali poďakovať. Vieme, že mnohí to vnímajú ako hrajkanie sa s deťmi, ale zamyslime sa nad myšlienkou z Exupéryho Malého princa „Všetci dospelí boli detmi, len málokto z nás si na to pamätá.“

Účastník jarno-jesenného kurzu lesnej pedagogiky pre štátny podnik LESY SR, medzi lesnými pedagógmi prezývaný aj ako Maco. ■

Čerství lesní pedagógovia: Peter Gera, Ondrej Bílec (OZ Vranov), Matej Vigoda, Michal Vlček (OZ Beňuš), Martin Varga, Emil Bujna (OZ Smolenice) Iveta Rybáriková (OZ Žilina), Jarka Luptáková (OZ Kriváň), Dušan Džurnák, Marcel Čirbus (OZ Košice), Norbert Jung, Juraj Hlavoň (OZ p. Bystrica), Katarína Homoláková, Juraj Borik (OZ Žarnovica), Peter Chytil (OZ Levice).



Zakladateľ Výskumnej stanice TANAPu - Ing. Július Somora

Viliam STOCKMANN

(k 95. nedožitým narodeninám a 15. výročiu úmrtia)



Lesník, výskumník, odborník na hornú hranicu lesa, publicista a činorodý človek – Ing. Július Somora. Takto heslovite si na neho spomíname v lesníckych odborných kruhoch.

Narodil sa 21.8.1917 vo Vápeníku pri Svidníku v lesníckej rodine. Osobná iniciatíva i rodinný vývoj spôsobili, že mladý človek prichádza na gymnázium do Martina kde úspešne zloží v roku 1935 maturitnú skúšku dospelosti. Lesnícky rodinný pôvod sa nezaprel a mladý Július odchádza do Brna na Vysokú školu zeméldskú, lesnícku fakultu, študuje tiež v Záhrebe a po vzniku Slovenského štátu lesnícke štúdium dokončuje v Bratislave v roku 1941.

Pracovnú kariéru začína hneď po skončení štúdiá v centre diania – na Ministerstve pôdohospodárstva v Bratislave na štátnej lesodohliadacej službe. Tu pôsobil počas vojny a hneď po jej skončení odchádza na „pracovné turné“ na okresné úrady, lesné oddelenia v Novom Meste n. Váhom, Vranov, Dolný Kubín, Trstená a Žilina. V roku 1950 sa vracia nakrátko na Povereníctvo pôdohospodárstva do Bratislavy.

V roku 1951 sa začína jeho nová životná a profesionálna kariéra, keď odchádza na Jednotný národný výbor Starý Smokovec ako vedúci lesného oddelenia pre územie novoziariadeného TANAPu. Po zrušení tohto

oddelenia sa stal v roku 1952 tajomníkom Správy TANAPu (taká bola v tom čase funkcia). Hneď na úvod bol poverený zriadením výskumnej stanice TANAPu a od roku 1952 sa stal jej prvým vedúcim, v tejto funkcii vytrval až do roku 1963. Začiatok bol ako vždy ťažký – v lomnickej centrále boli okrem neho dvaja pracovníci – Ing. Miroslav Strnka a administratívna pracovníčka Marta Skybová. Na vysunutom pracovisku v Podbanskom pôsobil Ing. Milič Blahout a v Javorine Hugo Oppitz. Počas 11 rokov, ktoré viedol výskumnú stanicu položil základy jej budúcej odbornej a uznávanej úrovne. Od roku 1963 až do roku 1977 bol jej výskumným pracovníkom vo funkcii vedúceho biologického oddelenia. Výsledky jeho práce boli ocenené v roku 1967, kedy na základe zrealizovaných výsledkov práce bol pracovisku priznaný charakter výskumného pracoviska.

Na Výskumnej stanici usmerňoval výskum etológie kamzíka a svišťa, jelenej zveri a lesných kúr, podkôrníkov a hmyzích škodcov, príčiny a účinky lavín a spracovával vodnú bilancia TANAPu. Začínala sa spolupráca so SAV, s vysokými školami a výskumnými ústavmi. Sám sa zamerl na lesy predovšetkým na antropickú činnosť človeka v nich v takom rozsahu, že starostlivosť o ich rekonštrukciu a uchovanie považoval za prvoradú úlohu svojej činnosti. Osobitnú pozornosť venoval limbe a jej rozšíreniu a tisú obyčajnému v Belianskych Tatrách. V rámci vysokohorského pôdoochranného zalesňovania založil v rokoch 1965 – 1967 14 pokusných plôch na sledovanie výsadiel limby, 16 na sledovanie kosodreviny a 2 na sledovanie sadenic smreka, smrekovca a brezy z prirodzeného zmladenia. Zúčastňoval sa na zasadnutiach Poradného zboru TANAP. Je asi jediný čo preskúmal hornú hranicu lesa a kosodreviny v TANAPe v celej jej výške 100 km dĺžke, ktorá prebieha v ťažkom, miestami nedostupnom teréne.

Súhrnné poznatky zhrnul do práce „O zvyšovaní hornej hranice lesa a kosodreviny zalesňovaním v TANAPe.“ Veľa publikoval v časopisoch a zborníkoch. Samostatne vyšla jeho práca „O rozšírení niektorých lesných drevín v skupine Lomnického štítu“. Bol jedným z iniciátorov vydávania Zborníka prác o TANAPe a zostavovateľom jeho prvých 9 zväzkov, v rokoch 1957-1966 prvým vedúcim jeho redakčnej rady.

Zomrel 28.8. 1996 v Tatranskej Lomnici, v úvode svojho nedožitého 80. roku života. V Tatranskej Lomnici mal počas svojho tatranského pôsobenia aj svoje bydlisko. ■

Dobšinská ľadová jaskyňa má svoju známku

Dobšinská ľadová jaskyňa sa stala hlavným motívom poštovej známky s nominálnou hodnotou 1,10 €, ktorú v tomto roku vydala Slovenská pošta v tradičnom emisnom rade „Krásy našej vlasti“. Autor výtvarného návrhu a rytcom poštovej známky je akademický maliar Martin Činovský, ktorý je zároveň autorom Obálky prvého dňa (FDC) a FDC pečiatky.



Na známke je zobrazený stĺpovitý kvapel z centrálnej časti ľadovej jaskyne. Znáмка vyšla vo forme upraveného tlačového listu (UTL), ktorý tvorí šesť známok. Známkový súvok je v strede UTL doplnený o pohľad na zaľadnené útvary jaskyne. V hornej časti UTL je zobrazené logo Svetového dedičstva UNESCO.

Poštovú známku je vytlačenej technikou ocelotlač z plochej platne v kombinácii s ofsetom Poštovní tiskárna cenin Praha, a. s.

Súčasne s poštovou známkou vyšla aj obálka prvého dňa (FDC), na ktorej je zobrazený stalagnát z vnútorných priestorov jaskyne. Motívom FDC pečiatky je mapa jaskyne.

Dobšinská ľadová jaskyňa patrí medzi najväčšie a najvýznamnejšie ľadové jaskyne na svete, v roku 2000 sa stala súčasťou svetového kultúrneho a prírodného dedičstva UNESCO. Nachádza sa v Slovenskom raji v spišsko-gemerskom krase, v katastrí mesta Dobšiná. Objavil ju 15. júna 1870 Eugen Ruffiny v doprovode Gustáva Langa a Andreja Megu. Dobšinská jaskyňa vznikla asi pred 400-tisíc rokmi, keď sa mohutným rútením oddelila od toho systému. Vytvoril sa tak depresný tvar podzemných priestorov so stagnáciou studeného vzduchu, umožňujúci prirodzené zaľadnenie. Charakteristická je mohutným zaľadnením s výskytom podlahového ľadu, ľadopádov, ľadových stalagmitov a stĺpov. Množstvo ľadu dosahuje 110 100 m³. Dĺžka jaskyne dosahuje 1388 metrov, z toho je 495 metrov sprístupnených verejnosti. Ústredným priestorom jaskyne je Veľká sieň. Na dĺžku dosahuje 72 metrov, šírku 36 – 42 metrov a výšku 9 – 11 metrov. Charakteristická je mohutným výskytom podlahového ľadu s hrúbkou takmer 27 metrov. Dominantou Veľkej siene a zároveň symbolom jaskyne je dutý ľadový stalagnát Studňa. Sprístupnená je od roku 1871 a prvýkrát bola pokusne elektricky osvetlená 10. júla 1881, potom až do roku 1887 príležitostne a od roku 1887 je osvetlená stabilne. ■





Cédrové údolie v pohorí Troodos. Cyprus



Cédrové drevo pre vysoký obsah živíc nepoškodujú škodcovia (termíti), cení sa už oddávna. Pre svoju pevnosť, húževnatosť a najmä trvácnosť (odoláva dobre vode, nehnije) vhodné na stavbu lodí, bolo vyhľadávaným artiklom nielen v Stredomorí. Spomína ho aj biblia vo svojom Starom zákone. Libanon mu vyhradil miesto aj na štátnej vlajke (céder libanonský, *Cedrus libani*). Okrem neho sa v pohorí Atlas vyskytuje v Alžírsku a Maroku céder atlaský (*Cedrus atlantica*) a v Západných Himalájach céder himalajský (*Cedrus deodara*), ktorý je tu posvätný (stavali sa z neho kláštory). Aj na Cypre sa vyskytuje céder, a to poddruh cédra libanonského. Bol však po tisícročia z lesov ťažený, postupne mizol. Koncom minulého storočia boli cédrové lesy na ostrove takmer úplne vyklčované. Briti preto v čase, keď bol ostrov ich kolóniou, vysadili v odľahlom údolí na západe pohoria Troodos v nadmorskej výške od 900 do 1400 m takmer 40 tisíc nových cédrov. V roku 2010 bola táto oblasť vyhlásená za prírodnú rezerváciu.

Céder krátkolistý (Cedrus brevifolia) je endemická (vyskytujúca sa len na Cypre), jedno- alebo dvojročná bylina, 5-30 cm vysoká. Identifikovaná bola len na troch miestach pohoria Troodos: Chionistra, Kryos Potamos a Tripylos, na skalných alebo rozrušených pôdach, cestných násypoch a pozdĺž tokov v nadmorskej výške od 1236 do 1886 m. Ohrozuje ju oheň, chôdza a genetická erózia vytvárajúca jej

malé a osobitné odrody. Strom domového typu so vždy zeleným ihličím dosahuje výšku až 30 m.

Údolím cédrov prirodzene cesta nevedie, najlepší pohľad naň je z vrchu Tripylos (1362 m). A práve tam smerujeme naše prenajaté autá. Cesta sa kľukatí, kopíruje všetky údolia, a keďže sú hlboké, mosty a viadukty tu nenájdeme. Na údolie niekoľkokrát upozorní smerová tabuľa. Tak ako je na Cypre zaužívané, grécky i anglicky (Cedar valley). Autá odstavíme pri jednej z odbočiek. Tabuľka s označením E4 (medzinárodná turistická magistrála) jasne ukazuje smer. Obídeme závoru, účelová lesná cesta vedie až na samotný vrchol k protipožiarijnej stanici. Už počas trištvrtehodinového výstupu pozorujeme cédrové stromy jednotlivito sa vyskytujúce aj mimo údolia. Sú ľahko rozpoznateľné a odlišiteľné od ostatných ihličnanov, borovíc, jalovcov a cypruštekov. Zatiaľ čo dolné mohutné konáre smerujú priamo nahor, oveľa menšie a tenšie horné konáre rastú vodorovne a vytvárajú širokú korunu v podobe dáždnikov. Aj šišky sú na prvý pohľad iné, väčšie a súdkovité. Na vrchole je pozorovacia protipožiarna stanica s výhľadovou terasou so zábradlím. V údolí sú cédre ľahko identifikovateľné. Kontrastná svetlozelená farba ihličí ich spoľahlivo odlišuje od okolitých stromov. Vrchol ako stvorený nielen pre pohľad do údolia cédrov, ale aj na panoramatické výhľady po okolí Paľského lesa. ■

Jozef Cyprich

Narodil som sa v rodine urbárneho lesníka na Gemi. Od detstva som bol denne v obraze čo pre život a prežitie ľudí znamená les. Bez dennej starostlivosti či už pri jeho v tom čase poľnohospodárskom využívaní – pasenie dobytky, oviec, kosenie horských lúk, alebo dreva potrebného na výrobu náradia, stavebný materiál, a jediný používaný zdroj na vykurovanie. Obyvatelia si les vážili a starali sa o to, aby každý m² bol riadne obrozený a prinášal im osov, tak boli od detstva vychováni a neboli by prežili keby sa tejto činnosti neboli dôsledne venovali, či sa jednalo o ochranu lesa pred biotickými škodcami. Ihličnaté ťažby sa vykonávali hlavne v zime vo vegetačnom období sa ihličnaté drevo odkôrňovalo. Zalesňovanie ťažko prístupných a pre poľnohospodársku činnosť nevhodných plôch, výstavbu ciest, úprava a čistenie vodných tokov, všetku túto činnosť usmerňoval a riadil lesník tak, aby z toho mali všetci osov. V súčasnosti je nám aj niektorým obyvateľom jasné, že z prírodného hľadiska lesy plnia funkciu hlavného nositeľa prírodných procesov v biosfére a nezastupiteľná je jeho funkcia pri ochrane prírodných druhov. Z antropologického hľadiska lesy plnia hospodársku a sociálnu funkciu, kým drevoprodukčná môže byť v mnohých prípadoch zastupiteľná. Nezastupiteľná je jeho vodohospodárska, kde vplyv lesa na kvalitu vodných zdrojov sa doposiaľ nevyčíslil, ale na Slovensku ide o miliardové hodnoty. Všeobecne možno vodohospodársku funkciu lesa zvýšiť, alebo znížiť či už úpravou lesnatosti, rozmiestnením lesov, zmenou štruktúry porastov a inými opatreniami. Najväčší efekt možno dosiahnuť v lesnom hospodárstve včasnou a správnu výchovou, drevinovým zložením, úpravou veku porastov a hospodárskymi spôsobmi. Tomuto významu lesa by mali zodpovedať aj opatrenia v lesoch, ktoré slúžia na zvýšenie vodohospodárskej funkcie lesa. Lesy sú tiež najväčším producentom kyslíka, v čom predstihujú aj rozlohou väčšie oceány. Predstavujú najvýznamnejší faktor ochrany odtoku vody, sú meliátorom klímy a plnia celý rad ďalších funkcií. Lesy Slovenska sú ešte pomerne zachovalé s relatívne prirodzenou druhovou skladbou. Tie-





Za hospodárením
v objektoch
PRO SILVA

Prečo Pro Silva

to lesy tvoria tzv. strechu Európy, čím je ich význam nadnárodný. O Slovensku si mnohí donedávna mysleli, že ho skaza lesov postihne iba v nezanedbateľnom rozsahu. Doslova z mesiaca na mesiac sa rozpadá tento mýtus o relatívnej bezproblémovosti slovenských lesov a pomaly, ale isto začína i Slovensko patriť k najpostihnutejším oblastiam.

Preto si myslím, že je najvyšší čas zareagovať na súčasné „kalamitné podratové hospodárenie“ na Slovensku. Zodpovedne a pravdivo informovať slovenskú verejnosť o súčasnom stave lesov na Slovensku a ponechaní kalamitami postihnutých lesov na „samovývoj“. Mali by sme v čo najkratšom čase prejsť na „prírode blízke obhospodarovanie“ zo všetkým čo tento spôsob hospodárenia vyžaduje. Lesy obhospodarované týmto spôsobom si neoprežú plniť všetky funkcie – vodohospodársku, klimatickú, rekreačnú, krajnotvornú, na celých plochách porastov. Podľa mňa by sme nemali vyberať porasty „vhodné“ pre prírode blízke obhospodarovanie, ale hľadať spôsoby ako prejsť vo všetkých porastoch na Slovensku na takýto spôsob hospodárenia. Mal som možnosť vidieť niekoľko porastov takto pestovaných v Rakúsku, v Slovinsku, ale aj na Slovensku a myslím si, že by sme to dokázali, aj keď nie bez problémov, ktoré každá nová situácia prináša. Jednou z podmienok pre takýto spôsob obhospodarovania lesov je ich sprístupnenie. Bolo by potrebné stanoviť najnižšiu potrebnú hranicu na ha lesa odvozných ciest, zväžnic, približovacích ciest a spôsobov približovania tak, aby boli všetky obhospodarované porasty dostupné pre súčasnú techniku pracujúcu pri ťažbe a približovaní dreva. Toto je jedna z prvých podmienok pre prírode blízke obhospodarovanie lesov. Terajšie pesto-

vanie lesov v porastoch podľa „zákonom“ stanovených rubných vekov a stanovenej doby obnovy vylučuje priebežne obnovovať porasty tam, kde sú pre obnovu vytvorené vhodné podmienky. Členitosť terénu, sklon, expozícia, drevinové zloženie, nerovnovnosť v obnovovaných porastoch si vyžaduje riešiť obnovu na každej časti porastu podľa konkrétnych podmienok. Jednotlivý alebo skupinový výber rubne zreých alebo poškodených a chorých stromov je možný, ale pre skutočnú dnešnú prevádzku nemožný. Po niekoľko ročných skúsenostiach zo zmenami predpisov výšok ťažby a spôsobu obnovy po jednotlivých porastoch, som v septembri roku 2007 po dohode so zodpovednými pracovníkmi OZ Revúca – Ing. Vizslaiom I., vedúcim lesníckej výroby a Ing. Ďurkovičovou A., pestovateľkou OZ vypracoval projekt pre objekt Pro Silva „Hanová“ s výmerou 2073 ha, v oblasti Stolických vrchov a Revúckej vrchoviny. Objekt sa nachádza v rozsahu nadmorských výšok od 400 až do 1350 m n.m. s priemerným sklonom 45%. Výmera lesných porastov podľa vekových stupňov je I. vek. st. 159 ha – 8%, II. vek. st. 64 ha – 3%, III. vek. st. 74 ha – 4%, IV. vek. st. 468 ha – 23%, V. vek. st. 670 ha – 32%, VI. vek. st. 591 ha – 28% a 48 ha porastov nad 120 r. – 2%. Z uvedených porastov sú 1458 ha hospodárske lesy čo predstavuje 70%, 275 ha sú ochranné lesy – 14% a 340 ha tvoria účelové lesy – 16% z výmery objektu. LHP platné pre roky 2005 – 2014, bol vypracovaný podľa predpisov platných roku 2004, i keď podľa uvedených výmer je 62% porastov starších ako 80 rokov, niektoré sa ponechávajú bez zásahu a „čaká sa“ na zákonom stanovený vek pre začiatok obnovy a na predpísanú dobu obnovy. Príprava pracovísk, vyznačovanie výchovných a obnovných ťažieb v porastoch s prírode blízke obhospodarovaním je časovo náročnejšie, podobne je to aj s pripravovaním a realizáciou výchovných a obnovných zásahov po celoplošne sa zmladzujúcich porastoch a po nich idúce výkony pestovnej činnosti. Zdravotný stav, drevinové zastúpenie a vek časti porastov „bez zásahu“, kde to uznám za vhodné, vyznačujem a žiadam KLÚ o zmenu programu starostlivosti o les. Aj keď doteraz po vonkajších konaniach v žiadaných porastoch na zmeny programu starostlivosti o lesy boli orgánmi životného prostredia a KLÚ boli všetky odobrené. Pri dnešnom spôsobe a príprave projektov je to práca nad hodnotené a splniteľné úlohy. Bolo by žiaduce pri programe starostlivosti o lesy zariadovať

ich už týmto spôsobom hospodárenia. Aby vlastníci alebo užívatelia mali možnosť zabezpečiť si finančné prostriedky pre začatie s prírodou blízke obhospodarovaním tam kde doteraz sa tak nehospodáril. Náklady a ujmu v súvislosti s verejnou – prospešnými funkciami by mal hradiť ten komu tieto funkcie slúžia. Ak slúžia záujmom štátu, mal by ich uhrádzať štát. Nejde tu teda o dotácie, ako sa to obyčajne nesprávne interpretuje. Som presvedčený, že ak si každý splní svoje povinnosti, stane sa aj lesné hospodárstvo prosperujúcim odvetvím. Hospodárenie v lesoch v podobných prírodných podmienkach ani v zahraničí nie je rentabilné. Preto všade v rozličnej miere sa podporuje z verejných zdrojov.

Po získaných skúsenostiach s prírodou blízke obhospodarovaním lesov sme v júni roku 2010 v Juhošľavanskej kotline - Gemerskej Pahorkatine založili ďalší objekt „Pro Silva“ s výmerou 261,85 ha a nachádzajúcim sa v nadmorských výškach od 200 – 330 m n. m., kde vekové zloženie porastov je 15% do 60 rokov, zvyšok sú porasty vhodné pre obnovu prírode blízke obhospodarovaním lesov. Samozrejme vo všetkých porastoch na užívateľskom celku lesy Jelšava pracujem rovnakým spôsobom. Dúfal som, že na lesnícky vyspelom Slovensku nájde tento spôsob hospodárenia väčšiu podporu a bude sa presadzovať v lesnom hospodárstve Slovenska. No zdá sa, že väčšina lesníkov na Slovensku má „iné priority“ ako je pestovanie lesov prírode blízke obhospodarovaním, čo považujem za veľké nešťastie pre lesy Slovenska. Som presvedčený, že v blízkej budúcnosti sa podarí skupine nadšencov okolo Ing. Bruchánika a prof. Sanigu prebudiť záujem a potrebu tento spôsob pestovania lesov „zlegalizovať“ vo všetkých činnostiach tak, aby OLH – hospodáriaci týmto spôsobom pestovania lesa mohli spokojne spať s vedomím, že neporušili žiadny „zákon“. Ústrednou postavou lesného hospodárstva má byť samostatný lesný hospodár, ktorý uskutočňuje základnú devíziu trvale udržateľného rozvoja lesa „mysli globálne, jedná lokálne“ s vedomím globálnych súvislostí. Smerovanie svojej činnosti vedie k princípu trvalosti lesa, k dosiahnutiu trvalosti úžitkov jeho pestovaním. Vzjomnou informovanosťou a oboznamovaním sa s konkrétnymi výsledkami našej cielavedomej práce sa nám podarí vzbudiť záujem a zabezpečiť potrebné prostriedky pre tento spôsob hospodárenia na území celého Slovenska. ■

Ing. Stanislav Novák





	3. časť tajničky	súprava nádob	zabezpečoval	kód Etiópie	strapcový zmeták	náhrbný nápis	2. časť tajničky	mesto v Taliansku
Pomôcky: hat, RAI, lake, Necto, Aalen	častočne spíte							
alkoholický nápoj	november, po česky							
kyslý prípravok	šesť, po maďarsky			predpona jednotiek kľb na ruke				
súper						tuhé pohonné látky (skr.) kachle		
Pomôcky: Marat, serir, Kérala	ad acta (skr.)				chytalo mesto v Nemecku			
skratka knokautu	obec pri Komárne jazero, po anglicky				predmet na čistenie skratka limity			modly
osobné zámeno	riečna kaprovitá ryba uvažoval					spoinka časti púšte Sahary		
obyvatelia Moravy	neobdaríť mužské meno					telocvičná poloha patróna		
obhrrnul plodiny	objem kovom somár					rieka v Taliansku blúdiť		
symbol krutosti	patrici Emebod v džude					trepal farbenie pomocou vosku		
typ ruských lietadiel (Antonov)	citosl. povzdychu polodrahokam				hračky pre dievčatka lacnejšia klobása			
vzorec sulfidu nikelnateho	vianočná ryba čes. mužské meno					francúzsky revolucionár		kamene
	oráč (zastar.) ovocná záhrada					zn. mili-sekundy kartová hra		
	vypočítavať súčin čiara pohybu					lesklý náter viastniš		
	fajčivo skratka ulice					nočný motýľ ženský štát Indie		
	austrálsky pštros dravý vták		skr. nem. noriem očná dúhovka		napomínal nech žije (lat.)			
zlúči	začiatok tajničky krátky kabát							
oker, po česky	anglický šlachtic. nemecký lekár							
krajský úrad (skr.)	zn. volt-ampéra vokaliz. predložka							
pieskom opracoval povrch								
alkohol	dobrá vôľa pomocť							

ANTON PAVLOVIČ ČECHOV (1860-1904)

Univerzita rozvíja všetky vloh, vrátane hlúposti.

Zasmejte sa

- No ako život?
- Zle! Požičal som kamarátovi 50 tisíc na plastickú operáciu...
- No a čo?
- Teraz ho neviem nájsť, aby mi ich vrátil. Nevie ako vyzerá...

- Chcete sa povadiť s manželkou?
- Pošlite jej SMS-ku s textom „Milujem ťa“ a po chvíli druhú s textom „Prepáč, pomýlil som si číslo“

V knižnici:

- Prosím vás, kde máte nejaké knihy o samovraždách?
- Piaty regál zľava, stredná polica.
- Ale veď tam nie je žiadna kniha!
- Vidíte, akí sú ľudia! Požičajú si a nevrátia!

Chcete sa potešiť záhadným úsmevom Monny Lízy bez návštevy Louvre? Opýtajte sa manželky, kam podela vašu výplatu.

Fero s Mišom prídu k hlbokkej priepasti. Sú zvedaví, ako je hlboká, tak do nej hodia skalu a čakajú na ozvenu. Čakajú a nič. Pohládajú väčšiu skalu a tú hodia do priepasti. Znova čakajú na ozvenu a stále nič. Tak Vraví Mišo Ferovi:

- Počúvaj, musíme tam hodiť niečo, čo má zvuk, čo sa bude po dopade dobre ozývať.

Hľadajú, hľadajú a zrazu nájdu v tráve koľajnicu. Chytia ju, rozhodajú ju a šup do priepasti. Zase čakajú na ozvenu, ale stále nič. Zrazu k nim príbehne koza, uteká k priepasti a skočí do nej. Veľmi to nechápu až keď sa objaví akýsi dedko a pýta sa:

- Hej, chlapi, nevideli ste tu náhodou moju kozu?
- Videli dedo, príbehla a skočila do priepasti!
- Sviňa, ako mohla skočiť do priepasti, veď bola priviazaná o koľajnicu?!

Uveríte?

Nový príspevok k ochrane prírody v národných parkoch.

Nezvyčajný nápad dostala skupina nadšencov v súvislosti s nadmerným využívaním lesov bicyklistami. Novo predstavený stroj totiž odvezie namiesto jedného záujemcu o pohyb na čerstvom vzduchu až štyroch, čím sa podľa predstáv auto-

rov počet bicyklov v prírode automaticky zníži na štvrtinu. „Viem že nami navrhované riešenie má svoje úskalia, no z posledných rokov máme overené, že si ľudia na obmedzenia nakoniec zvyknú,“ povedal pri predstavení tohto nápadu jeden z jeho tvorcov. Potvrdil, že v krátkom čase prídu aj s ďalšími zaujímavými nápadmi. ■



Naše zariadenia Chata Vrúcko

Milan LONGAUER

V našom putovaní po ubytovacích zariadeniach LSR, š.p. sa presunieme na sever. Bližšie sa oboznámime s možnosťami ktoré nám poskytnú na OZ Žilina. Prvé zariadenie je chata Vrúcko. Hovoríme o chate, ale objekt predstavuje štvorzbový, komfortne zariadený byt pre 10. Návštevníkov, situovaný v strede obce. V spodnej časti nájdete spoločenskú miestnosť a jednu izbu. Ostatné spálne sú umiestnené na poschodí. Nadštandardné zariadenie a vybavenie tohto zariadenia poskytuje záujemcom možnosti strávenia víkendových ale a celotýždňových pobytov. Exteriér dopĺňa altánok, kde si návštevníci môžu pripraviť opekačkové a grilované špeciality, alebo dobrú guláš – party. Zariadenie môže poslúžiť rovnako na rodinné oslavy, ako aj na prenocovanie návštevníkov, ktorí chcú podniknúť alternatívne výlety do okolia. Vrúcko sa nachádza v prostredí človekom málo dotknutej prírody. Okolie je vhodné na letnú turistiku. V blízkosti je množstvo hôr, Klacký vodopád, vysoký 30 m a malá jaskyňa. Sú tu možnosti cykloturistiky, v zime bežeckého a zjazdového lyžovania. Priamo v obci sa nachádza lyžiarsky vlek. Pre náročnejších je pripravené známe lyžiarske stredisko Valčianska dolina, alebo vzdialenejšie Martinské hole a Jasenská dolina. Okúpať sa môžete v Spa – aquaparku v Turčianskych Tepliciach. Možnosti kultúrno – poznávacieho využitia poskytujú hrady a zámky v okolí: Zniev, Blatnica, Sklabinia. V blízkom Kláštore pod Znievom nájdete expozíciu obce umiestnenú v budove prvého patronátneho gymnázia z druhej polovice 19. storočia. V okresnom meste Martin môžete navštíviť deväť múzeí, Turčiansku galériu a Národný cintorín.



Ak sa preveziete 14 km do rázovitej obce Čičmany môžete si pozrieť Múzeum ľudovej architektúry. Tú istú vzdialenosť prejdete aj do Rajeckej Lesnej a môžete tu vidieť rezbársky unikát Slovenský betlehem.



Obec Vrúcko leží v západnom výbežku Turca, 26 km na juhozápad od Martina v Lúčanskej Malej Fatre 9 km na západ od Kláštora pod Znievom, v eróznej kotline horského potoka Vrica, ktorý pramení pod vrcholom Klak. Nadmorská výška v strede obce je 592 (m. n. m.). Povrch chotára na pahorkatine a na svahoch Malej Fatry, miestami s bralným povrchom, tvoria druhohorné horniny. Na povrch vystupujú rendziny a pararendziny. Prevládajú bučiny a jedľobučiny s prímiesou sutinových lesov a smreka. Do chotára zasahuje štátna prírodná rezervácia Klak.

Obec založili na kúpnom práve koncom 14. storočia. Spomína sa od roku 1594 v majetkovom spore znievskych

jezuitov so zemanmi z Pravna. Názov obce je doložený z roku 1594 ako Vrúckopole, z roku 1773 ako Wriczko, z roku 1920 Vrúcko. Maďarsky Vrúcko, Turócremete, nemecky Mönichweise, Mönich-Wies, Mönichwies. Obec patrila jezuitom, koncom 18. storočia komore a v 19. storočí študijnému fondu. Obyvatelia sa zaoberali drevorubačstvom, tesárstvom, chovom dobytka, chodili na žatevné práce. Zaoberali sa aj tkáčstvom a zhotovovaním drevených výrobkov. Po oslobodení nemeckých obyvateľov vysídlili a do obce sa prisťahovali Slováci. Na konci obce sa nachádza kláštor Milosrdných sestier sv. Vincenta de Paul - Satmárky. V obci sídli aj Charitný dom a kongregácia komunity Rodina Nepoškvrnenej. Renesančný rímskokatolícky Kostol sv. Bartolomeja, zo 17. storočia bol rozšírený a upravený v roku 1799. V obci je zachovaná zvonica z 19. storočia a zrubové trojpriestorové domy z 19. storočia, často podmurované so sedlovou šindľovou strechou a doskovým štítom. ■

Receptár Zapečený vianočný kapor

Suroviny:

4 porcie kapra, soľ, mleté biele korenie, citrónová šťava, hladká múka, 1 lyžice oleja, 1 lyžice masla, 1 jablko, 50 g šunky, 1-2 bielky, 3 lyžice nastrúhaného syra, 3-4 lyžice strúhanky, maslo na vytretie zapekacej misy

Postup:

Porcie kapra osolíme, okoreníme pokapeme citrónovou šťavou a necháme asi hodinu odležať. Potom ich obalíme v múke a na oleji s maslom zľahka ope-

čieme. Porcie kapra rozložíme do maslom vytretej zapekacej misy. Olúpané jablko a šunku nakrájame na rezance a zmiešame s vyšľahaným bielkom, nastrúhaným syrom a osiatou strúhankou. Zmes rozložíme na porcie kapra a vo vyhriatej rúre alebo pod grilom zapečieme do zlatova. Podávame s opekanými alebo americkými zemiakmi, pokrm môžeme doplniť zeleninovým šalátom.

Poznámka pre odporcov rybacích kostí.

Vypitvaného kapra zbavíte kostí tak, že ostrým nožom opatrne prejdete popri chrbtovej kosti a nožikom klížete po rebrách, až mäso úplne oddelíte od základnej kostry. To isté zopakujete aj z druhej strany. Drobných kostí, ktoré sú najčastejšou príčinou problémov sa zbavíte narezaním vykostených plátkov mäsa

v približne trojmilimetrových intervaloch tak, aby ste neprekročili kožu. Rozrezané drobné kosti síce v mäse zostanú, no po tepelnej úprave už ich takmer necítite a nehrozí od nich žiadne nebezpečenstvo. Koža nám podrží mäso až do spracovania pohromade.

Tak dobrú chuť! ■



Ahoj deti!

Aj dnes som vám pripravil puzzle so zvieratkami. Ak chcete získať veselý stromček a ceruzku s panáčikom, vystrihnite jednotlivé diely, poskladajte a nalepte ich na papier. Poskladany obrázok podpíšte, pridajte váš vek a poštovú adresu. Malý darček za správne poskladanie ježka z minulého čísla posielam Martinkovi Ondrušekovi z Nesluše, Adriánkovi a Mariánkovi Vavrincovým z Bernolákova a Samuelovia a Anežke Královým z Beňuša.

Váš kamarát

jazvec Mišo



jazvec Mišo



Moja adresa je:
 jazvec Mišo
 redakcia časopisu Lesník
 Námestie SNP č.8
 976 55 Banská Bystrica

Kalendár akcií

14.12.2011 Otvorenie stálej výstavy
LES V ZRKADLE VEDY:
Rozpad smrečín – prenos výsledkov z výskumu do praxe
Lesnícke a drevárske múzeum Zvolen

14.12.2011 Otvorenie stálej výstavy
DREVO VŽDY ŽIVÉ
– tradičné remeslá pre dnešok
Lesnícke a drevárske múzeum Zvolen

26.12.2011 - 26.12.2011
BURZA EXOTOV



Burza exotov, hydiny, králikov, holubov a doplnkového tovaru pre drobnochovateľov
Agrokomplex Nitra



06.01.2012 - 07.01.2012
CELOŠTÁTNA VÝSTAVA POŠTOVÝCH HOLUBOV
Agrokomplex Nitra

27. - 29.1.2011
PRVÝ ROČNÍK ZIMNÉHO KURZU TRUBAČOV
Liptovský Hrádok

Životné jubileá

DECEMBER 2011

50 rokov

Imriška Marián, technik, LS Moravany – OZ Smolenice
Ing. Palaj Peter, ref. pre plán, štatistiku a controlling – OZ Smolenice
Ing. Dudáš Zoltán, vedúci LS, LS Bajč – OZ Palárikovo
Nechala Marián, manipulant, ES Veľké Uherce – OZ Prievídza
Kmeť Václav, technik, LS Liptovská Osada – OZ Liptovský Hrádok
Janičina Ján, vedúci JO, LS Liptovská Osada – OZ Liptovský Hrádok
Ing. Poláček Jaroslav, riaditeľ OZ – OZ Žarnovica
Malček Štefan, vedúci LO, LS Poľana – OZ Kriváň
Sciranka Ján, vedúci LO, LS Svinica – OZ Košice
Kovaľ Dušan, referent TPV – OZ Sobrance
Dudáš Štefan, vedúci ŠS, ŠS Čeremošná – OZ Semenoles, Liptovský Hrádok

60 rokov

Ing. Turan Vladimír, vedúci LS, LS Moravany – OZ Smolenice
Ing. Malček Ján, vedúci LS, LS Hriňová – OZ Kriváň
Udvardy Alexander, vedúci LO, LS Lučenec – OZ Kriváň
Franek Jozef, referent správy a manažmentu majetku – OZ Prešov
Ferko Peter, vedúci LO, LS Turcovce – OZ Vranov nad Topľou

Pracovné jubileá

20 rokov

Schütz František, vedúci LO, LS Revúca – OZ Revúca

25 rokov

Homola Roman, vedúci LO, LS Veľká Lúka – OZ Revúca

30 rokov

Ing. Globan Róbert, vedúci ES, ES Veľké Uherce – OZ Prievídza

40 rokov

Ferko Peter, vedúci LO, LS Turcovce – OZ Vranov nad Topľou

Odchod do starobného dôchodku

Chnapko Pavol, vedúci LO, LS Dechtice – OZ Smolenice
Sitár Jaroslav, vedúci LO, LS Nitrianska Streda – OZ Topoľčianky
Ing. Steinbach Ján, referent TPV – OZ Čierny Balog
Hláčiková Mária, hlavný účtovník – OZ Slovenská Lupča
Mala Ján, manipulant, ES Polkanová – OZ Slovenská Lupča
Šofranec Jozef, vedúci LO, LS Slovenská Lupča – OZ Slovenská Lupča
Lupták Milan, vedúci LO, LS Staré Hory – OZ Slovenská Lupča
Višňovec Vladimír, predseda ZV OZ – OZ Slovenská Lupča
Ing. Bačo Ladislav, referent TPV – OZ Rimavská Sobota
Ferenčík Ondrej, vedúci LO, LS Podsúľová – OZ Rožňava
Džuba Ladislav, referent MTZ a nákupu – OZ Sobrance

Ing. Helena Turská

Opustili nás:

Ing. Michal Blihar, 73 rokov

Češť jeho pamiatke.



Výstava študentov Strednej odbornej školy lesníckej v Banskej Štiavnici v Lesníckom a drevárskom múzeu vo Zvolene



V tomto období vrcholí spoločný projekt Národného lesníckeho centra, Mesta Zvolen, Technickej univerzity vo Zvolene (TU), Strednej odbornej školy lesníckej v B. Štiavnici (SOŠL), Štátnych lesov TANAPu a štátneho podniku LESY SR DETSKÁ LESNÍCKA UNIVERZITA. Ide o projekt spolufinancovaný Agentúrou pre podporu výskumu a vývoja a hlavným cieľom je popularizácia lesníckej vedy a výskumu. Prostredníctvom detskej lesníckej univerzity - teda vzdelávaním sa detí priamo vo vysokoškolskom prostredí a osobným kontaktom s významnými lesníckymi odborníkmi sa vytvoril priestor pre nové informácie a pohľady detí na oblasť lesníctva, poskytla sa im motivácia a inšpirácia v oblasti ďalšieho poznávania prírody a jej ochrany a v neposlednom rade sa im umožnila aj určitá spoločenská orientácia.

Po imatrikulácii detí, realizácii prednášok a sprievodných podujatí prišla na rad posterová prezentácia dvoch študentov štvrtého ročníka SOŠL v Banskej Štiavnici Adama Boroša a Ondreja Švába ako pohľad mladých budúcich lesníkov na nové moderné témy lesníckej vedy a výskumu. Ich prezentácia je realizovaná formou putovnej výstavy a miestom jej prvej inštalácie a prvého sprístupnenia je Lesnícke a drevárske múzeum vo Zvolene. Slávnostná vernisáž sa uskutočnila 30. novembra 2011 za účasti hlavných predstaviteľov partnerských organizácií projektu.

Výstava v múzeu zotrvá do 31. 1. 2012 a následne bude reinštalovaná aj v Banskej Štiavnici a Tatranskej Lomnici, v priestoroch Strednej odbornej školy lesníckej a Štátnych lesoch TANAPu. Prídte sa i vy pozrieť ako mladí ľudia vnímajú prítomnosť i budúcnosť zeleného bohatstva tejto krajiny.

Lubica Milánová
Foto: Marek Vanga

